

universitātes avīze

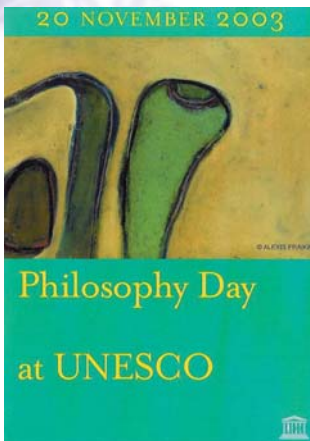
TREŠDIENA,
19. NOVEMBRIS
2003. GADS

Latvijas Universitātes izdevums (iznāk kopš 25.09.1922.)

№6

aktualitāte

Vispasaules Filozofijas diena

Filozofijas dienas
programma LU

Plkst. 10.00 - Lielajā au-
lā: "Filozofija LU, Latvijā,
pasaulē":

□ ievadvārdi: LU rektors

prof. I. Lācis, Filozofijas no-
daļas vadītājs prof. R. Kūlis,
programmu vadītāja prof. M.
Rubene, LU Filozofijas un so-
cioloģijas institūta direktore
prof. M. Kūle; studentu priekš-
lasījumi;

□ videoprojekts "Vēstures
un filozofijas fakultāte un stu-
denti šodien";

□ videofilma par 20. gs. izci-
lo vācu filozofu M. Heidegeru,
komentē LU doktorands R.
Bičevskis;

□ automātiskās rakstības
prakse.

Plkst. 12.00 - Vēstures
un filozofijas fakultātē, Brī-
vības bulv. 32, 1. auditorijā:
"Filozofija manā dzīvē":

□ uzaicināti fakultātes beid-
zēji, kas pašreiz kļuvuši par
ievērojamām figūrām sabied-

ribā - gan pasniedzēji un akadē-
miskie darbinieki, gan citu no-
zaru pārstāvji - LU FSI pārstā-
vis A. Zunde, Rīgas domes de-
putāts Dr. V. Zariņš, emeritus
profesors A. Milts u.c.;

□ diskusija par filozofijas
vietu un lomu mūsdienu sa-
biedrībā.

Plkst. 18.00 - Latviešu
Biedrības namā, Ligo zālē:
"Filozofija un zinātnes":

□ automātiskās rakstības
rezultāti - Neizsakāmi Izteik-
tais;

□ tikšanās ar prof. fiziķi J.
Zaķi, prof. biologu A. Mauriņu,
prof. filozofu A. Miltu, vada
LBN direktora vietn. E. Muce-
nieks;

□ vakara neformālā daļa,
spēlē alternatīvās mūzikas
grupa.

Studentu diena Jelgavā

Notikumu fotoreportāžu skatieties LU mājas lapā internetā www.lu.lv

Uzdot jautājumu "Kas tas ir?" nav vienkārša lieta

UNESCO pasaulē ir izsludinā-
jusi Filozofijas dienu — tā ir
20. novembris. Par to, kāda
no filozofes redzējuma iz-
skatās mūsu Alma mater un
Filozofijas nodaļa tās kontek-
stā, uz sarunu aicināju Vēstu-
res un filozofijas fakultātes
profesori, akadēmiķi MAIJU
KŪLI.

- Vēlamies šo dienu atzīmēt
kā svētkus, kas darītu prieku
visiem. Filozofija ir ļoti sena
disciplīna, kas radās kā "visu zi-
nātņu māte" Senajā Grieķijā
apmēram pirms 2500 gadiem.
Filozofs Edmunds Huserls sa-
vās "Vīnes lekcijās" teic, ka filo-
zofija, tieši šis īpašais domāša-
nas veids un nekas cits, ir Eiropas
kultūras un tehnoloģiskās
civilizācijas pamats. Eiropas filo-
zofijā Aristotelis radīja deta-
lizētu mācību par domāšanas
noteiksmēm un strukturām, tā
saucamo formālo loģiku. Jau
senie grieķi zināja, ka spēja uz-
dot jautājumu "Kas tas ir?" nav
vienkārša lieta. Tā ir spēja dife-
rencēt atsevišķo, ieraudzīt tā
noteiksmes lietu vispārējā plū-
dumā un vaicāt pēc patiesības-
būtības. Eiropas civilizācija ir
dibināta uz pretstatu izpratnes,
tā sakņojas pārliecībā, ka kaut

kas vai nu ir, vai nav. Bet uz šī
abstraktā filozofiskā pamata
taču balstās, piemēram, ties-
vedība, kuras galvenais prin-
cips ir: atzīt vai nu par vainīgu
(ir), vai nevainīgu (nav). Mūsu
europeiskajā tiesiskajā izpratnē
taču nevar būt starpstāvoklis,
piemēram, nevar būt "mazliet"
čekists, kaut arī ikdienas ap-
ziņā šādus pieņēmumus mēdz
izteikt. Tā ka filozofija ir domā-
šanas, vērtību, rīcības un prin-
cipu pamats.

Filozofijas dienu vēlamies
atzīmēt gan LU, gan ārpus tās.
Latviešu biedrības nama Ligo
zālē 20. novembra vakarā,
18.00 būs tikšanās ar filozo-
fiem, kas ir profesionāli, un zi-
nātniekiem, kas pieder citām
profesijām, bet interesējas par
filozofiju un nodarbojas ar to.
Atnāks, piemēram, bijušais LU
rektors prof. Juris Zakis, kurš
allaž ir cienījis filozofiju un ta-
gad pasniedz lekciju kursus
par suģestējošu tematiku, pro-
tī, kā fizika saistās ar filozofiju,
un kā tajā parādās misticisms.
Piedalīsies arī LU emeritus pro-
fesors Artūrs Mauriņš, kurš ir
sarakstījis labas grāmatas par
laika problēmu. Laiks, tā izprat-
ne ir viens no svarīgākajiem filo-
zofijas jautājumiem. Laiks iz-

paūzas atšķirīgi gan psihē, gan
vēsturē, gan sociālajās norisēs,
gan bioloģijā, gan kosmosā.
Nav viena laika vienādas plū-
smas, ir daudzi laiki.

Piektdienas pēcpusdienā
Vēstures un filozofijas fakul-
tātē paredzēta tikšanās ar filo-
zofiem - politiķiem, biznesme-

tāte ir brīva un patstāvīga. Taču
es teiktu, ka ir sākusies otra
veida galējība. Universitātes
brīvība ir pārvērtusies par
maldīgu tīrību brīvību. Varbūt
kādreiz tas bija labi domāts,
taču Universitāte ir iekritusi tī-
rības slazdos, no kuriem, ma-
nuprāt, praktiski neredz ceļu

**"Eiropas civilizācija ir dibināta uz pretstatu iz-
pratnes, tā sakņojas pārliecībā, ka kaut kas
vai nu ir, vai nav. Bet uz šī abstraktā filozofiskā
pamata taču balstās, piemēram, tiesvedība.."**

niem, ierēdņiem, pasniedzē-
jiem utt. Diskusiju tēma: cik filo-
zofija ir lietderīga mūsdienu
pasaulē, vai to var "lietot", vai
arī tai ir pavisam citas funkci-
jas.

- Savulaik LU tika slēgta
Filozofijas nodaļa, un to at-
jaunot nācās ar lielām pū-
lēm. Padomju sistēmā Uni-
versitātei bija jākalpo ideoloģijai un partijas nostād-
nēm. Kā filozofi tagad jūtas
Universitātē?

- Protams, ir lieliski, ka stu-
dijas un zinātni vairs neap-
draud ne valsts oficiālā ideoloģija,
ne kāda partija. Universi-

atpakaļ. Zemais finansējums
spieda ieviest maksas studen-
tus. Tie pārlieku lielā daudzū-
mā sarādās dažās fakultātēs,
bet galvenokārt Ekonomikas
un vadības un Sociālo zinātņu
fakultātē. Studenti atnesa nau-
du, ko fakultātes sāka cītīgi ap-
sargāt kā savu īpašumu. Aizsā-
kās cīņa par un pret centralizā-
ciju: kas rīkosies ar šiem
līdzekļiem. Un izveidojās situā-
cija, par kuru avīzē trāpīgi ne-
sen teica profesore A. Ušacka:
"Students, kurš maksā, strādā
un skrien, lai tikai varētu mācī-
ties, varētu kaut ko vairāk
iegūt no LU, beigās sarūpē

milzīgas piemaksas izredzē-
tiem pasniedzējiem." Šajā saka-
rā jāsaka, ka filozofijas "privilēģija" ir būt totālam nabagam.
Tas pats jau ar teologiem,
vēsturniekiem un citām bezga-
la vajadzīgām, pat elitārām no-
darbēm. Taču nelaiمة ir studiju
pakļaušanā tīrībai, pie tam
ne adekvātām tīrības vajadzī-
bām, bet gan tīrības simulak-
ram (Bodrijāra jēdziens, lai ap-
zīmētu viltus realitāti). Tās ir
absolūti naivas iedomas, ka
darba tīrību, piemēram, būs va-
jadzība pēc 5000 psihologiem.
Tur, kā atzīst neatkarīgi pētīju-
mi, vieta ir tikai piektajai daļai.
Līdzīga bezatbildība valda, ra-
žojot ekonomistus, skolotājus,
kas neiet darbā uz skolām, utt.
Universitātes bagātās fakultā-
tes sīvi pretojas, kad mēģina
runāt par valsts pasūtījumu un
izglītības procesu regulāciju.
Taču cieš visa Latvijas sabied-
rība. Cieš specialitātes, kas tiek
pieprasītas mazākā apjomā,
taču ir neatņemama katras at-
tīstības kultūras sastāvdaļa. Pie-
mēram, mūsu izcilais lektors,
jaunais zinātnieks, kurš zina
vairākas svešvalodas, tajā skai-
tā māca sengrieķu un latīņu va-

Ojāra Vācieša laiks

Šis gads pieder Ojāram Vācietim – dzejniekam, kura daiļrade pati par sevi runā visizteiktīgāk. Latvijas Universitātes Sociālo zinātņu fakultātē varēja noskatīties un noklausīties zinātnisko izrādi “Ojārs Vācietis un viņa laiks”, kas veltīta dzejnieka 70 gadu jubilejai. Tika prezentēts arī komunikācijas zinātnes bakalaura programmas studentu zinātnisko rakstu krājums “Domino 1”.

“Arkādijas parks. Rudenīga elpa. Saucstējies laikmets. Var jau būt, ka uz salijuša soliņa uzklātās vēl nesamirkušās avizes sēž Ojārs Vācietis un spēlē domino ar Laiku.

Viens, seši, divpadsmit. Baltais saplūdis ar melno, melnais saplūdis ar balto. Robežas sabrūk - Laiks smejas, turēdams sapinušās atmiņas mūsu plaukstās. “Ir laiks,” saka Laiks, “atvērt plaukstas un atšķētināt kaut vai tikai dažus atmiņu pavedienus.” Ir laiks. Un avīzi saloka Ojārs Vācietis.” (Fragments no “Domino 1”).

Ar ko asociējas O. Vācietis. Īpašais viņa dzejā
Sāsta VIŅETA SPRUGAINE, SZF komunikācijas zinātņu studiju nodaļas maģistrante, viena

no pasākuma organizatorēm.

Man pirmā asociācija ir “Astoņi kustoņi” - grāmata un multfilma, tā bija mana pirmā iepazīšanās. O. Vācietis kā tēls man šķiet vīrs labākajos gados, bērētī galvā, kas, paņēmis mani aiz rokas, ved cauri savai pasaulei. Dzejā parasti meklē kādu atbalstu, kad ikdienišķas lietas vairs nepalīdz. Varbūt dzeja ir trešā dimensija, kaut kas vairāk nekā ikdienā, dzīves rītumā tā palīdz meklēt atbildes uz daudziem jautājumiem.

O. Vācieša dzeja ir cilvēciska. Lai to saprastu, manuprāt, nav nepieciešams īpašs, speciāli izglītots lasītājs. Šķiet, viņš uzrunā tieši tevi. O. Vācieša dzeja ir tālāka attēls. Dzejnieks prata spēlēt ar laiku. Tomēr kopumā radošām personībām padomju laiks bija dramatisks.

Zinātniskā izrāde Sociālo zinātņu fakultātē. Studentu veļījums dzejniekam un laikam

Vienkāršojot to varētu saukt par zinātnisko konferenci, bet gribētu uzsvērt, ka tā bija izrāde. Daudzi elementi to padarīja baudāmāku par parastu lasījumu, bija video, krāšņas prezentācijas. Grāmatas autori isumā prezentēja savus darbus, un no klausītājiem dzirdēju, ka bijis in-

teresanti no pirmās līdz pēdējai minūtei. Ir ļoti būtiski, lai būtu interese, lai varētu iedziļināties, saprast. Lai notiekošais klausītājam nešķiet “svešas sugas taurenis”, kas palido garām, bet tā arī neesi istī sapratis, kas tas bija.

Grāmatas pirmsākums bija profesores Vitas Zelčes kurss “Latvijas padomju kultūras vēsture”. Tā noslēgumā radās doma, ka vajadzīgs studentu zinātnisko rakstu krājums. Darbos pētīts tieši padomju laiks. Grāmata ir mēģinājums parādīt, ka nekas nav tikai balts vai melns, visu var aplūkot dažādos aspektos.

Par grāmatu ir lepnums visiem - autoriem, redaktoriem, dekānei Intai Brikšei, kura izdevuma prezentācijā atzīmēja, ka studenti ir sākuši rakstīt sociālo vēsturi. Gatavojot publikāciju, studenti veikuši nozīmīgu izpēti darbu. Vairākums no viņiem Padomju Savienībā dzīvojuši pavisam īsu laiku, bērnībā. Pētniecībā iegūtās zināšanas dos iespēju savādāk paraudzīties, piemēram, uz savu vecāku rīcību un izprast to. Neiedziļinoties ir grūti aptvert citādo. Padomju laikā cilvēki socializējās citā vērtību un kultūras sistēmā, un pāreja uz jauno laiku nenotiek vienas dienas laikā. Lasītājiem tas ir lielisks informatī-

Ojāram Vācietim un viņa laikam veltītā studentu zinātnisko rakstu krājuma “Domino 1” autori

vais materiāls, sociālās vēstures grāmata, piemēram, karikatūras vēsture – tā būtībā atklāj paralēlo dzīvi visā PSRS. Karikatūrās var runāt par to, ko neuzdrošinātos teikt ikdienā, paust kritisku attieksmi pret deficītu, valsts mantas izsaimniekošanu un citām tālāka aktualitātēm.

Elīna Irbe (raksts par Deju svētkiem Latvijā, to attīstību un nozīmi) atzina, ka neskatoties uz dejotāju repertuāra “nodevām ideoloģijai” deju vienmēr bijusi dzīvesveids. Gustavs Terzens darbā “Vadoņa bēres - izrāde “ticīgajiem”” analizē, ko šis notikums nozīmēja tautai, vai tā raudāja aiz skumjām, bailēm, vai tādēļ, ka tā vajadzēja... **Kaspars Ģermanis** rakstā “N. Hru-

ščova un L. Brežņeva tēls anekdotēs: Politiskais humors, anekdotēs un to īpatnības” salīdzina priekšstatus par abiem valsts vadītājiem.

Zanes Jakušenokas darbā “Pionieru nometnes” parādīts, ka tās būtībā bija darba un audzināšanas nometnes, kurām nebija nekāda sakara ar izklaidi vai individuālo spēju attīstību. Tas bija politiskās audzināšanas zemākais līmenis, kad tevi audzina par Padomju Savienības locekli, kam paredzēta noteikta dienas kārtība, režīms, hierarhija. **Ģirta Vilmaņa** rakstā “Strādnieks”75 laikrakstā “Vefietis” tēlots, ka rūpnīcas avīze

5. lpp. ▶

Suitu mantojums

Semināru atklāj Filoloģijas fakultātes dekāne J. Kursīte

10. novembrī Filoloģijas fakultātē visus interesentus kopā pulcināja Suitu dienas Rīgā. Tām veltītos pasākumus ievadīja zinātniskais seminārs “Suitu kultūra mūsdienās”, kurā studenti dalījās savos iespaidos un atklājumos, kas piedzīvoti 2003. gada ekspedīcijā Alsungā, Adzē un Gudeniekos.

Profesore Janīna Kursīte semināra ievadā atzina, ka suitu būtībā ir daudz nelatviskā, atšķirīgā, kā arī izteica cerību, ka Universitāte atbalstīs rakstu krājuma par Alsungas suitu identitāti izdošanu.

Ekspedīcijas dalībniece, studente **Zane Brūvere** pastāstīja, ka suitu pusē pārsteigusi ne-

gaidīti spilgtie krāsu savienojumi telpu iekārtojuma detaļās, tērpos, pat ēdienos - violets uzputenis ar zaļiem marmelādes gabaliņiem. Īpašs esot bijis mirstampurs ar cimdiem, zeķēm un pārējo, kas nepieciešams, cilvēkam citā pasaulē aizejot. Zane uzsvēra, ka dzīves gājums ir svarīgs pats par sevi un Alsungā cilvēki esot ļoti spēcīgi, savdabīgi un arī viesmīlīgi.

Sandris Laime isi informēja par tā saukto zemnieku baroku un krucifiksiem suitu novadā. Šajā ekspedīcijā bijis daudz atklājumu. Suitu novada katolikajos krucifiksos jūtama ietekme no Lietuvas, kur krustu ir ārkārtīgi daudz un tie ir ļoti dažādi. Lienotu krusts ir intere-

sants ar tajā ietvertu ugunskrustu, bet Zvirgzdu kapu krucifiksā redzams bazūnējošs eņģelis. Zemnieku baroka stilā izpildītie otējumi uz pūralādēm un skapjiem ir vieni no spilgtākajiem tautas mākslas izpaudumiem. Iespējams, šos motīvus ietekmējuši greznie baroka laika raksti zemnieku izpildījumā, kurā, protams, ir sava izpratne. Te redzami gan putnu, gan augu motīvi, kas varētu simbolizēt dzīvības koku. Kā atzina Sandris, laiks diemžēl nestāv uz vietas un daudzas unikālas tautas mākslas liecības iet bojā, tāpēc būtu jāpievērš uzmanība to saglabāšanai, restaurācijai.

Kristīne Ante aicināja ielūkoties Alsungas draudzes vēsturē no 16. līdz 18. gadsimtam. Alsunga kā vieta pirmo reizi minēta 13. gadsimtā. Tās tradīciju saglabāšana notika arī tādēļ, ka tā bija kā sala. Tieši šī savrupība noteica Alsungas tālāko attīstību.

Saniņa Bērziņa pētījusi īpatnēju sfēru - sappus, kurus labprāt stāstījušas divas suitu sievas, māte un meita. Sappus, kuri pareģo, nav lemts nosapņot katram. **Mārtiņš Vespers** pastāstīja, ka Adzē esot bijis spilgti redzams, kā tenka pārvērsās par folkloras žanru. **Aigars Lielbārdis** atklāja, ka novadā ļoti izteikts ir pretstats “svešais un savējais”, sākumā bijis grūti

piekļūt šiem cilvēkiem tuvāk un pamudināt uz atklātību. **Ieva Garda** uzsvēra, ka, lai ieraudzītu kādas grupas savdabību, lielāku skaidrību reizēm sniedz skats no malas.

Suitu dienu turpinājumā sekoja etnogrāfisko priekšmetu un fotogrāfiju izstādes atklāšana

Humanitārās lasītavas telpās. Janīna Kursīte atgādināja, ka mūsu visu svēts pienākums ir parūpēties, lai suiti tiktu iekļauti kultūrvēsturiskā mantojuma sarakstā. Prorektors **Juris Krūmiņš** atzina, ka Latvija ir maza, bet bagāta savā daudzveidībā un suitu kultūra ir jākopj un jāaglabā. Tikai sākumā suiti liekas aturīgi, patiesībā viņi ir ļoti dāsnī savās bagātībās, par ko liecināja gan sarūpētā izstāde, gan koši tērpto suitu sievu sulīgais dziedājums. **Doktorande Jolanta Upeniece** teica, ka, iekārtojot izstādi, sajūtusi suitisko auru no visiem priekšmetiem un ka katra tikšanās ar suitiem esot liels pārdzīvojums.

ANDA LASE

Ģenerālis Vladislavs Andersss un poļu tautības studenti un mācībspēki Rīgā

11. novembris - Lāčplēša diena. Arī Polijas neatkarības diena. Šajā vienotā svētku dienā pie LU Vēstures muzeja tika atklāta piemiņas plāksne poļu armijas ģenerālim Vladislavam Andersam (1892 - 1970). Apskatāma arī viņa dzīvei veltīta izstāde.

No 1911. līdz 1914. gadam Vladislavs Andersss bijis Rīgas Tehniskās universitātes (Rīgas Politehnikums) students. Dzīves un kara ceļos no 1939. līdz 1941. gadam viņš bijis padomju gūsteknis, no 1941. līdz 1943. gadam - virspavēlnieks Poļu armijas PSRS teritorijā un Austrumos, bet no 1943. līdz 1946. gadam - Poļu II korpusa komandieris. Itālijas kampaņas kaujas pie Monte Kasino uzvarētājs.

Vēsturnieks JURĢIS BALTIŅŠ pētījis poļu tautības studentu un mācībspēku gaitas Rīgas Politehniskajā institūtā 19. gs. beigās un 20. gs. sākumā.

19. gs. piecdesmitajos gados Rīgas pilsonības aprindām rodas pārliecība, ka nepieciešama augstākā mācību iestāde Rīgā, kas vērsta tieši uz tehnisko izglītību, jo humanitārās zinības var apgūt netalā esošajā Tērbatas universitātē, savukārt pēc tehniskās izglītības iegūšanas ir jānododas daudz tālāk. Tādēļ 1857. gada 20. decembrī Biržas komitejai tiek iesniegts raksts

par Rīgas Tehnoloģiskās un tirdzniecības skolas veidošanu. Par pamatu augstskolas radīšanai tiek ņemtas analogiskas iestādes Vācijā un Šveicē. Sākotnēji paredzētas astoņas fakultātes.

Pēc ilga un saspringta darba tiek panākts, ka 1861. gada 16. maijā Aleksandrs II paraksta Rīgas Politehniskās skolas statūtus. Jāpiemin, ka Rīgas Politehnikums bija pirmā politehniskā augstskola Krievijā un uz tās parauga vēlāk tika veidotas citas Krievijas politehniskās augstskolas.

Lai arī pirmie 15 studenti sāk mācības 1862. gadā, tomēr savu aktīvo darbību Politehniskais institūts sāk tikai 1863./64. mācību gadā. Pirmais izlaidums notiek jau 1865. gadā, kad tiek dots diploms tiem daži, kas uzņēmti 1862. gadā. No 1862. līdz 1896. gadam tā ir privāta mācību iestāde ar nosaukumu "Rīgas Politehnikums", kurā mācības notiek vācu valodā. 1896. gadā tas tiek pārdēvēts par Rīgas Politehnisko institūtu un tiek ieviesta krievu mācību valoda.

Politehniskajā institūtā bija liels katolisko un, izmantojot tālaika terminoloģiju, Mozusticīgo studentu īpatnsvars, jo nebija noteikts *numerus clausus* šo studentu uzņemšanai, kā tas bija citās Krievijas augstskolās. Attiecībā uz poļiem šāds likums tika pieņemts pēc 1863./64. ga-

da Polijas sacelšanās apspiešanas un noteica ierobežojumus poļu studentiem Varšavas un citās Krievijas augstskolās. Tieši šis apstāklis noteica to, ka Rīgas Politehniskajā institūtā mācījās ļoti daudz tieši šo ticību pārstāvošo studentu. No šiem katoliskajiem studentiem lielākā daļa bija poļi, kaut gan nav precīzu datu par tautību sastāvu studējošo vidū. Astoņdesmitajos gados, kad poļu tautības studentu bija sevišķi daudz, dažbrīd sašņiedzot pat 25 līdz 30%, vācu presē Rīgas Politehnikumu pat ironiski dēvēja par *Polentechnikum* vai polonēzi.

Pēc veiktajiem aprēķiniem līdz 1918. gadam Rīgas Politehniskajā institūtā bija studējuši pavisam 2000 poļu tautības studentu.

Daudz poļu tautības pārstāvju bija arī pasniedzēju vidū, piemēram, RPI vadības rindās redzam Gustavu Kizericki, kas no 1875. līdz 1885. gadam bija RPI direktors un pirms tam, no 1873. līdz 1875. gadam, - Inženierzinātņu fakultātes dekāns. Benedikts Vodzinskis no 1897. līdz 1903. gadam bija vice direktors, no 1902. gada līdz pat institūta likvidācijai - Inženierzinātņu fakultātes dekāns. Konstantīns Rončevskis no 1917. gada līdz institūta likvidācijai bija Arhitektūras fakultātes dekāns. Arī pasniedzējs Jans Zavidzkijs, vēlākais ķīmijas profesors Varšavā. Kopumā RPI pa-

Svinīgo plāksni V. Andersam atklāj LU rektors Ivars Lācis un Polijas Republikas vēstnieks Viņa Ekseleņce Tadeušs Fišbahs

sniedzēju vidū bija 20 poļu tautības zinātnieku, no kuriem liela daļa turpināja savu darbību Polijas augstskolās.

Daudzus zinātniekus un pazīstamas personas atrodam arī starp Politehniskajā institūtā studentiem. Viens no tiem, neapšaubāmi, ir Vladislavs Andersss. No RPI studentu vidus nāk arī vēlākais Polijas Valsts prezidents Ignacs Moscickis, kas šeit studēja ķīmiju, u.c.

No 1862. līdz 1915. gadam bija strauji audzis arī studentu skaits. Ja 1862. gadā viņu bija tikai 16, tad 1915. - jau 2088. Kopumā līdz 1919. gadam institūtā bija imatrikulēti 13 700 un to pabeidza 4749 studenti.

Svarīga nozīme RPI bija arī tam, ka dažādu nacionalitāšu

studentu vidū tieši Rīgā notika nacionālo kustību veidošanās vai atdzimšana. Rīgas Politehniskajā institūtā radās organizācijas, kurām ir liela nozīme gan Latvijas, gan Polijas, gan Lietuvas valstiskās neatkarības un nacionālās pašapziņas veidošanā.

1911. gadā Rīgā ierodas un savas studijas uzsāk vēlākais ģenerālis Vladislavs Andersss, kurš tobrīd ir tikai 19 gadus vecs. No 1911. līdz 1912. gadam viņš RPI apgūst mehāniku, bet līdz 1914. gadam - tautsaimniecību. Diemžēl Pirmais pasaules karš pārtrauc Vladislava Andersa studijas, un viņš RPI pamet, lai iestātos Ģenerālštāba akadēmijā.

Zinātnieki no Čehoslovākijas LU

(Nobeigums. Sākums "UA" Nr. 3. un 5.)

Visbeidzot pēdējā arhīvu ziņa, kas attiecas uz padomju zinātnieku. Savā 1926. gada 24. marta sēdē LU Filoloģijas un filozofijas fakultāte pēc profesora P. Šmita ierosinājuma nolēma uzaicināt pazīstamo sinologu profesoru Vasiliju Aļeksejevu (Василий Александрович Алексеев, 1881 - 1951) no Ļeņingradas universitātes nolasīt vienu lekciju savā priekšmetā un lūdza Latvijas Universitātes Padomi šo lēmumu sankcionēt. Padome nolēma šo lūgumu ievērot.

1902. gadā viņš pabeidza Austrumu valodu fakultāti, kopš 1918. gada bija Petrogradas (vēlāk - Ļeņingradas) universitātes profesors. Profesora V. Aļeksejeva galvenā interešu joma bija ķīniešu filoloģija. Pēc speciālistu atsauksmēm, viņa zinātniskie pētījumi izcēlās ar analīzes dziļumu un plašu tā laikmeta atspoguļojumu, uz kuru attiecās pētāmais literatūras piemineklis. Būdam visā pasaulē atzīts ķīniešu valodas un literatūras speciālists, profesors V. Aļeksejevs daudz

darijis arī Ķīnas arheoloģijas, etnogrāfijas un kultūras vēstures izpētē. 1907. gadā viņš piedalījās neolītisko apmetņu izrakumos Henaņas provincē, 1910. gadā - arheoloģisko atradumu no t. s. "mirušo pilsētas" Hara-Hoto (Iekšmongolija) izpētē un novērtēšanā, deva lielu ieguldījumu kultūras sakaru starp Ķīnu un tangutas valsti Si-Sja veidošanā, pētīja Ķīnas kultūras sakaru ar Centrālās Āzijas un Dienvidsibīrijas tautām vēstures problēmas. Atkal ar nožēlu jākonstatē, ka neizdevās noskaidrot, vai šis izcilais zinātnieks ieradās mūsu *Alma mater*.

Šī raksta nobeigumā isi pieminēsim dažus ārzemju zinātniekus, kuri mūsu Universitātē aizstāvēja savas doktora disertācijas:

1926. gada decembrī Ķīmijas fakultātē - Tērbatas universitātes pārstāvis **Kārlis Loskīts** par tēmu "Zur Kenntniss der Triglyceride" ("Par triglicerīdu izpēti").

1928. gada 28. novembrī LU Padome izņēmuma kārtā atļāva Teoloģijas fakultātei pieņemt doktora disertāciju ne

valsts valodā no Čehoslovākijas zinātnieka **Mihaila Lučanska**. Nekādas ziņas par šo disertāciju atrast neizdevās.

1936. gada 23. maijā Veterinārmedicīnas fakultātes zinātnieks no Lietuvas **Jūlijs Savickis** aizstāvēja doktora disertāciju "Govslopu mastītu etioloģija Lietuvā".

1937. gada aprīlī Polijas zinātniekam **Čiževskim** tika atļauts LU aizstāvēt doktora disertāciju ķīniešu un mandžūru filoloģijā, jo Polijas universitātēs nebija šo valodu speciālistu, kamēr LU šajā jomā strādāja ievērojams speciālists - profesors P. Šmits. Nekādas detaļas par šo aizstāvēšanu (disertācijas nosaukumu, vai tā vispār tika aizstāvēta) noskaidrot neizdevās.

1938. gada 9. aprīlī Lietuvas zinātnieks, Vitauta Dižā universitātes vecākais asistents **J. Gabris** (*J. Gabrys*) aizstāvēja savu doktora disertāciju "Betoņa un dzelzsbetona trislocekļu spriešļi".

GEORGS BRIEŽKALNS,
LU Bibliotēkas bibliogrāfs

konkurss

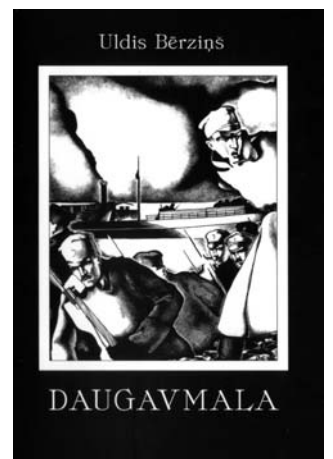
Uldis Bērziņš "Daugavmala", izd. "Nordik"

Uldis Bērziņš varonpoēmā "Daugavmala" attēlojis mūsu zemei traģiskus vēsturiskos notikumus - latviešu brīvprātīgo, patiesi varonīgo cīņu pret Bermonta bandām. Krasi nodalās brīvprātīgo telpa un antipods "melnā Krievija" ar cara karogu un "vācu zābakos ar vācu plinti plecā barons". Mākslinieciski īpatnējs ir vienas estētiskās kategorijas lietojums abu pretspēku tēlojumā: tā ir ironiski groteska intonācija, kas nav mainīta arī pozitīvās sfēras raksturojumā.

Dzejnieka valodā dominē Aleksandra Čaka dzejoļiem tik tuvā vienkāršruna, apzināta varonības tēlošanas deheroizācija, kas gan nenozīmē, ka nīcīgā būtu pati varonība.

Konkursa jautājumi:

1. Kurā gadā norisinās poēmā attēlotie notikumi?
2. Kas ir šīs grāmatas

ilustrāciju autors?

Atbildes gaidām līdz 24. novembrim. Kā vienmēr balva - grāmata.

LĀSMA ĢIBIETE

Tika izmantotas matemātiskās metodes...

Jau trešo gadu tiek rīkots Latvijas Ekonomikas attīstības fonda (LEAF) balvas konkurss studentiem, lai veicinātu profesionālu un analītisku darbu tapšanu ekonomikas jomā akadēmiskajā vidē. Šogad tika iesniegts 21 darbs, t.sk. 13 maģistra. Konkurssā piedalījās studenti no Latvijas Universitātes, Latvijas Lauksaimniecības universitātes, Liepājas Pedagoģijas augstskolas un Rīgas Tehniskās universitātes.

31. oktobra pasākums sākās ar lekciju, kuru šogad nolasīja Latvijas Informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju asociācijas prezidents profesors Imants Freibergs. Lekcijas tēma bija "Informācijas un telekomunikāciju tehnoloģiju jaunākie sasniegumi un to ietekme uz Latvijas ekonomiku". Interesantākie fakti, ko profesors atklāja, bija

tas, ka 38 % iedzīvotāju ir internets, kuru piegādā vairāk nekā 50 šī pakalpojuma sniedzēju, un 54 % iedzīvotāju ir mobilie telefoni (2003. gada septembra dati).

Fonda balvas ieguvējus nosauca LEAF prezidente profesore Inese Vaidere un LEAF biedrs, Finanšu un kapitāla tirgus komisijas priekšsēdētājs Uldis Cērps.

Labākie bakalaura darbi bija Oļegam Tkačevam - "Naudas pieprasījums Baltijas valstīs" - un Olgai Rastriginai - "Izglītības izvēles problēmas Latvijā". Viņi uz apbalvošanu neieradās, jo atradās ārzemēs.

Par trešo labāko maģistra darbu tika atzīts EVF studente Elinas Vasermanes veiktums "Akadēmiskās pētniecības konkurētspēja Latvijā un pasaulē", kurā apskatītas izglītības problēmas, piemēram, ka sama-

zinās to studentu skaits, kuri apgūst bioloģiju, ķīmiju, fiziku. Darba autore prēmija - 200 lati.

Otra labākā maģistra darba autors - EVF students Mārtiņš Prūsis, kura darbs "Procentu likmju termiņstrukturālas analīze, tās izmantošanas iespējas Latvijas finanšu tirgū" tika novērtēts kā ļoti specifisks, akadēmiski ļoti uzrakstīts, analītisks un konstruktīvs pētījums, kurā redzama saikne starp teoriju un praksi. Prēmija - 250 lati.

Godpilnā pirmā vieta tika maģistra darba "Valsts finansējuma nozīmīguma noteikšana un tā ietekme uz Latvijas ekonomikas izaugsmes iespējām" autorei Karīnai Savickai. Uzmaniņu pieprasīja fakts, ka šajā darbā tika izmantotas matemātiskās metodes. Viņas prēmija - 500 lati.

Atzinību guva arī minēto

Foto: Laila Bajāre

Attēlā no kreisās: E. Vasermane, K. Savicka un M. Prūsis

darbu zinātniskie vadītāji: prof. Ludmila Frolova (K. Savicka), asoc. prof. Mihails Hazans (M. Prūsis un O. Rastrigina), prof. Ismena Revina (O. Tkačevs), dokt. Jānis Vaivads (E. Vasermane).

Vērtētāji atzina, ka iesniegto darbu kvalitāte ar katru gadu ir augusi, un gaida nākamās pretendentes.

LAILA BAJĀRE,
LU studente

Kur slēpjas laimes atslēga?

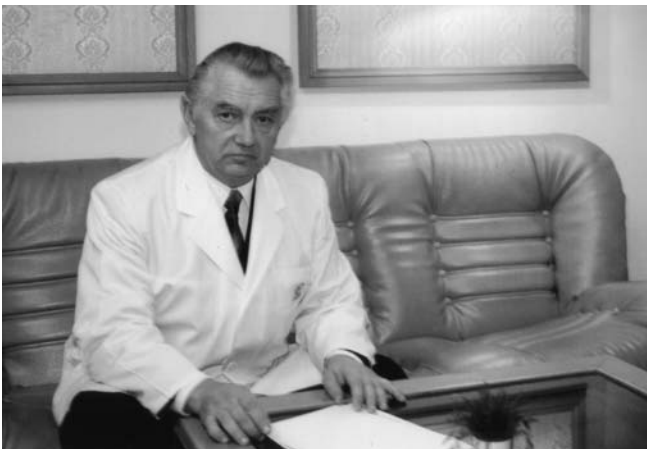

Foto: Andris Dzenis

Vai katrs cilvēks spēj pateikt, kad pienācis lielākais gandarījuma brīdis viņa mūžā? Bet varbūt to tikai gaida? Profesors ULDIS VIKMANIS par sevi ir pārliecināts – viņam šis brīdis pienāca 1997. gada 29. decembra pievakarē, kad Senāta sēdē vienbalsīgi tika pieņemts lēmums pēc gandrīz pusgadsimta pārtraukuma atjaunot Medicīnas fakultāti. Viņš kļuva par tās veidotāju, uzņemoties dekāna nastu.

Vēl pēc kāda laika rektors profesors Juris Zaķis šo procesu definēja par "neatgriezenisku realitāti", bet dekānu raksturoja vārdiem: "Man viņš šķiet ļoti elegants un tomēr neuzspēlēts, pat vienkāršs un ļoti komunikabls. Ar viņu viegli kopā strādāt, jo viņš ļoti zina, ko un kā pats vēlas panākt, un tajā pašā laikā lieliski saprot citus, respektē viņu viedokli." Bet līdz tam bija jānoiet vēl pietiekami garš dzīves pieredzes uzkrāšanas, dotību un spēju apliecināšanas ceļš.

Uldis Vikmanis dzimis 1943.

gada 13. novembrī Rīgā. 1962. gadā viņš iestājās Rīgas Medicīnas institūta Ārstniecības fakultātē. Studiju laiks bija raksturīgs ar daudzpusīgam interesēm un darbību. Izšķirošā tomēr izrādījās onkoloģija, kad piektajā kursā Uldis Vikmanis nokļuva profesoru Veltas Brambergas un Veronikas Rozenbahas (1916 - 2003) redzeslokā. Studiju laikā viņš sparīgi darbojās Studentu zinātniskās biedrības valdē, kā arī, grupas biedres un nākamās dzīvesbiedres Ināras, dz. Briedes, aizrauts, dziedāja institūta kori pie maestro Jāņa Dūmiņa. Ar Ināru viņš apprecējās gadu pirms institūta beigšanas. Studiju pilnvērtību un centību apliecināja izcilnieka sarkanais diploms, ko Uldis Vikmanis saņēma 1968. gadā.

Sadalē abi jaunie Vikmaņi tika nosūtīti uz Saldu: Uldis – par ķirurgu un onkologu, Ināra – pediatres darbā. Trešā darba gada ziemā republikas galvenā onkoloģe Velta Bramberga, kura savu audzēkni nebija aizmirsusi, piedāvāja doties uz mērķaspirantūru Maskavā, Eksperi-

mentālās un kliniskās onkoloģijas institūtā. Lai gan ģimenē jau bija divas mazas atvasītes, jaunais ārsts nešaubījās ne mirkli, jo tā tolaik bija ļoti reta izdevība – just pasaules elpu savā specialitātē. Aspirantūras laikā Uldis Vikmanis sagatavoja medicīnas zinātņu kandidāta disertāciju "Primāri izplatīta krūts dziedzeru vēža ārstēšana", ko sekmīgi aizstāvēja Maskavā 1975. gada maijā. Šī tēma arī turpmāk dominēja viņa pētnieciskajā darbībā un vainagojās ar otru – habilitētā doktora – disertāciju pēc gadiem 20.

Atgriezies Rīgā, Uldis Vikmanis kļuva par Latvijas Eksperimentālās un kliniskās medicīnas institūta Onkoloģijas sektora jaunāko zinātnisko līdzstrādnieku, taču jau pēc pāris mēnešiem tika uzaicināts darbā Rīgas Medicīnas institūta jaunizveidotajā Onkoloģijas katedrā. Kā nevajadzīga tā 1997. gadā tika likvidēta, studiju kursu sadalot starp citām katedrām, ierastais darbs tika aizstāvēts, disertācijas aizstāvēšanai Latvijas Medicīnas akadēmijā likti nopietni šķēršļi. Tomēr habilitētā doktora darbu "Krūts vēzis - epidemioloģija, ārstēšana, prognoze" Uldis Vikmanis tajā pašā gadā sekmīgi aizstāvēja Latvijas Eksperimentālās un kliniskās medicīnas institūtā un 1999. gadā publicēja monogrāfijas "Krūts vēzis" veidā.

Turpmākais ceļš bija skaidrs – kopā ar domubiedriem, kuru izrādījās ne mazums, jāveido mūsdienīgs augstākās medicīnas izglītības centrs vecajā mājvietā – Latvijas Universitātē. Lielā diena pienāca 1998. gada 4. septembrī, kad kopā ar jaunuzņemtajiem

studentiem, jau no mācībspēku kodolu, augstskolas saimi un plašāku sabiedrību tika atklāta vienlaikus jaunizveidotā un atjaunotā Medicīnas fakultāte. Uldis Vikmanis kļuva par tās dekānu un profesoru.

Vienu pēc otras fakultāte atvēra jaunas studiju programmas. Strādājot kopā ar Latvijas Universitātes Elektronikas un datorzinātņu institūta profesoru Arnoldu Miķelsonu (1941 – 1999), tika izvērtēts ļoti plašs statistiskais materiāls, pirmo reizi Latvijā veikta sarežģīta materiāla matemātiskā apstrāde, pēc univariētās un multivariētās metodes noteikti krūts vēža slimnieču dzīvildzes prognostiskie faktori un to savstarpējais nozīmīgums, dots pamatojums krūts vēža aprūpes organizācijai, izvēlētas optimālās ārstniecības metodes u.c.

Profesors Uldis Vikmanis veicis arī pētījumus par augstākās medicīniskās izglītības optimizāciju, viņu saista medicīnas vēsture. Viņš ir vairāku vietējo un starptautisko (uzsverama sadarbība ar Karolinskas institūtu Zviedrijā) programmu un projektu vadītājs un līdzstrādnieks, piedalījies daudzos starptautiskos kongresos un simpozijos, sagatavojis jaunus zinātniekus.

Atzīstot Ulda Vikmaņa sniegumu zinātnē, 1999. gadā viņu ievēlēja par Latvijas Zinātņu akadēmijas korespondētājlocekli. No 1998. līdz 2001. gadam viņš pildīja Latvijas Onkologu asociācijas prezidenta pienākumus. Uldis Vikmanis ir medicīnas izdevumu "Latvijas Ārstu Zurnāls", "Acta Oncologica", "Ģimenes Ārsts" redakcijas kolēģijas loceklis, LU Senā-

ta, Promociju padomes, Profesoru padomes loceklis utt. Lai visur laikus paspētu, viņš, protams, ir arī teicams autovadītājs.

Prasmīgs pedagogs, krietns ārsts, rūpīgs pētnieks un lietišķs vadītājs, kam tuvs ikviena cilvēka liktenis. Liekas, veicies ikvienam, kam bijusi tuvāka saskarsme ar Uldi Vikmani, jo viņš ir gan savaldīgs diplomāts, gan nevilto optimists, gan, vēl jo svarīgāk, prot iecietīgi piedot citiem viņu kļūdas un atzīt savējās.

Savu turpmāko darbību un iecerces profesors Uldis Vikmanis saista ar Medicīnas fakultāti un Latvijas Universitāti. Vajadzēs konkurēt ar citām augstskolām, bet tas taču atrodas virzības un progresā pamatā un nostiprinās gan fakultāti, gan augstskolu. Savukārt akadēmiskā brīvība, pēc profesora domām, dod iespēju brīvi paust savu domu un diskutēt, kas nepieciešams veselīgai sabiedrībai. Brīvība, kas tagad atgūta valstiskā mērogā, ir augstākā vērtība un palīdz veidot labvēlīgas attiecības it visās dzīves jomās, arī ģimenē, kas ir valsts pamats.

Par dzīves lielāko bagātību Uldis Vikmanis atzīst ģimeni. Viņam un dzīvesbiedrei Inārai ir četri bērni. Divi vecākie – Agnis un Ilva – ir ārsti, jaunākie – Ģirts un Valdis – studē ekonomiku un komerczinības. Prieku sniedz arī astoņi mazbērni – Laima, Kārlis, Mārcis, Lauma Māra, Līva Ieva, Edgars, Pauls un Anete Ieva. Lūk, kur slēpjas laimes atslēga!

Profesors ARNIS VĪKSNA

Balva par sapni

Stalīna laika Rīgā, kādā dzīvoklī pulcējās inteliģenti, lai runātu par savu ilgu Franciju, tās kultūru, lai lasītu dzeju. Iznākumu ir viegli iedomāties - Parīzes vietā viņi nokļuva Sibīrijas lēģeros. Viena no tā saucamās "Franču grupas" - smalka, trausla sieviete, tulkotāja IEVA LASE.

Francijas vēstniecība Latvijā, Latvijas Universitātes Bibliotēka un LU muzejs rīkoja Ievas Lases tulkojumu izstādi, pieminot studenšu biedrības "Ziemeļnieces" (Ieva Lase bija tās dalībniece) dibināšanas 80. gadskārtu. Laiku netaupot un savus fondus "pārrokot", ekspozīciju iekārtoja LU Bibliotēkas Bibliogrāfijas nodaļas darbinieces.

Tulkotājas Ievas Lases "firmas zīme" - Antuāna de Sent-Ekziperī "Mazais princis", kurš nācis klajā neskaitāmos izdevumos un allaž Ievas Lases bagātā, kuplajā latviskajā mēlē. Turpat raksti par tulkotāju un viņas kodolīgās intervijas. Viegli var iedomāties: Ieva Lases pulkstenis skaita laiku, nenogurusi strādā vecmodīgā rakstāmašīna, gadu desmitiem pārrakstot viņas rūpīgos tulkojumus, kuros latviski ierunājušies arī citi franči: Albers Kami, Žans Anuijs, Alfrēds de Misē, Žoržs Simenons, Pjērs Gamarā, Gustavs Flobērs. Vesela bibliotēka.

"Sirano de Beržeraks", "Mēdeja", "Lorenzačo"... Ieva Lase un teātris - tā ir spoža lappuse tulkotājas dzīvē un arī viņas izstādē. Teju visas franču lugas, kas pēckara gados uzvestas Latvijas teātros, ir viņas tulkotas, un kā lai nepiemin, ka Ieva Lase tulkojusi arī vienu no daudzo franču kultūras draugu grāmatu grāmatām "Zerārs Filips". Atcerieties - kilometriem gara rinda pēc šī darba ir atzišanās mīlestībā vienam no visu laiku diženākajiem frančiem.

Foto: Samīte Līvdiene

Attēlā no kreisās: I. Lases meita B. Apine un Francijas vēstniecības Latvijā pārstāvis N. Ozanū

Vēl viena lappuse Ievas Lases dzīvē ir atjaunotās Latvijas laiks. Viņa - Triju Zvaigžņu ordeņa komandiere. Turpat uzrunā izteikums intervijas virsrakstā: "Valoda ir mana dzīve, posts un nemītīga cerība". Kas būtu Ievas Lases izstāde bez Eifeļa torņa miniatūrā un citiem isteni franciskiem suvenīriem!

... LU muzeja zālē viņa rudens ziedi, dega balta svece un uz viesiem nolūkojās Ieva Lase. Fotogrāfijā. Klātesoša. Pieņemšanas sarīkojumu vadīja viņas meita Baiba Apine. Ne oficiāli pieminot, bet atceroties tuvu cilvēku.

Francijas vēstniecības atašējs franču valodas jautājumos Nikolā Ozanū: "Kad atbraucu uz Rīgu, pirmo sastapu Ievu Lasi. Un izjutu viņas spēku."

Ievas Lases māsa, ilggadēja Valmieras teātra aktrise Ruta Birgere: "Viņa man bija māsa un draudzene, kas ievadīja kultūras pasaulē. Viņa bija lieliska anekdošu stāstītāja, pat Sibīrijas lēģerī prata krāšņot savu likteņa biedreņu dzīvi. Es apbrīnoju viņas tainīgumu. Ieva nekad nenodeva savu pārlicību. Saglabāja sirds gaišumu. Neko savā dzīvē nenozēloja. Prieks, ka sagaidīja sava darba novērtējumu."

"Franču grupas" pēdējā

dzīvā dalībniece Mirdza Errsa: "Viņa fascinēja. Erudīts cilvēks. Pat visdrūmākajos dzīves brīžos stāstīja anekdotes! Aizgūtnēm smēķēja. Pati sava palika ikvienā dzīves situācijā."

Ne mazāk fascinējoša bija pati Mirdza Errsa, stāstot, kā beidzot ieraudzījusi Parīzi, kā skatījusies izrādī slavenajā "Comédie-Française". Deviņas dienas Francijā kā mirklis.

Fragmenti no "Franču grupai" vēltās filmas "Sods par sapni". Nestandarta sejas. Cilvēki, kuriem izdzīvot palīdzēja kultūra. Atceras Ieva Lase. Kultūras sieviete saskarsmē ar čeku. Runā cilvēku sirdis, sejas, intonācijas.

Aktrise Maiga Sika lasa fragmentu no "Mazā prinča". Sarīkojums par gara brīvības augsto cenu. Tu sapņoji būt brīva. Un kļuvi.

Skan jauno mūziķu Kristiānas Strades (vijole) un Ilzes Zvaigznekalnas (klavieres) priekšnesums. Gara brīvība mūzikā.

VIJA APINĪTE

Informāciju "Jauni impulsi Kanādas pētniecībai", kā arī "Slaveni vārdi izstādē" lasiet mūsu mājas lapā www.lu.lv/ua.

Ojāra Vācieša laiks

◀ 2. lpp.

darbojas tieši pēc tāda paša principa kā masu prese PSRS - izcelti tikai vai nu tikai pozitīvie, vai negatīvie varoņi. **Martins Hercas** pētījumā "Deficīta tematika satīriskajā žurnālā "Dadzis"" atkal parādās šī paralēlā realitāte, kur iespējams izsniet, ironizēt par nemītu vienas vai otras preces trūkumu. Īpašs ir **Karīnas Javtušenko** raksts "Kara laika meitenes stāsts: Veltas Spāres romāna "Tirleānas meitenes" biogrāfiskā analīze", tā prezentācijas laikā dažu acis bija asaras. Kā vēlāk izrādījās, klausītāju vidū bija arī viena no Tirleā-

nas meitenēm. Tas bija traģisks stāsts, kā jaunas, astoņpadsmitgadīgas meitenes tika ierautas karā. **Zanda Ozola** darbā "Dzirdra Rītenberga - latviešu kinodiva un režisore" atklāj izcilās mākslinieces dramatisko situāciju padomju laikā, kad viņu pat neatbalstīja, lai aktrise varētu aizbraukt pēc Vēnēcijas kinofestivāla prestižas balvas - Volpi kausa.

Padomju valsts un mūsu valsts vērtības atšķiras, bet nekas jau nav tikai balts vai melns. Bija arī labais - padomju valsts ieaudzināja kolektīvismu, apziņu, ka otram vajag palīdzēt.

Studenti pasākumam bija uzfilmējuši dokumentālu filmu ar noskaņām par padomju laika dzīvi. Auditorijas bija izrotātas ar plakātiem, kuru oriģinālus mums laipni aizdeva Latvijas Nacionālā bibliotēka. Bija uzklāts arī galds, pasniedza teju un prjaniķus, bufetnieces lomā iejutās dekanē I. Briksē.

Atsaucība bija ļoti liela, studenti pat atveda savus vecākus un vecvecākus, par ko liels prieks. Jaunieši noteikti turpinās savas aktivitātes, un "Domino!" sekos otrs izdevums.

Uzklausijusi **ANDA LASE**

Atmiņas par "Tour d'Europe"

(Nobeigums. Sākums "UA" Nr. 5.)

Trento. No skaistās Vīnes ar nakts vilcienu pārcēlamies uz Itālijas Alpiem, un te nu sākas problēmas, jo pēc iepriekšējās dienas lietus daudzi bija apslīmuši un Jānim, kurš skaitījās atbildīgais par dalībnieku veselību, bija ko darīt. Dzīvojām ļoti skaistā vietā apmēram 2000 m virs jūras līmeņa, un pa istabiņas logu pavērsās visas pilsētas daļumi. Mitot tādā augstumā, rodas arī problēmas, jo galva no spiediena mainās visu laiku reibst pat bez alkohola, vajag nedaudz aklimatizēties. Runājot par Trento universitāti, gribam pieminēt Juridisko fakultāti, jo necilajā divstāvu mājā patiesībā eksistē trīs pagrabstāvi - iespaidīgi!

Barselona "Tour d'Europe" bija atpūtas pilsēta, jo neviens no tās universitātēm nav iesaistīta "Campus Europae", vismaz pagaidām. Šeit bija iespēja aplūkot kultūrvēsturiskos pieminekļus, īpaši *Sagrada de Família*, kā arī nopeldēties Vidusjūrā.

Madride. Madrides Autonomaļai universitātei ir interesanta vēsture, jo pēc studentu nemieriem 70. gados valdība sāka no studentiem nedaudz baidīties un nolēma celt jaunu universitāti, tikai ārpus pilsētas. Tā universitātes studentu pilsētiņa atrodas apmēram 25 km no Madrides. Par šo studijām pievilcīgo augstskolu varam pateikt tikai vienu sliktu lietu - tur nav nekāda respekta pret nesmēķētājiem, jo smēķēt nav atļauts tikai liftā, pārējās vietās - cik uziet. Lai gan buļļu ciņas Madridē neredzējām, muzejus un nakts dzīvi gan izbaudīt paguvām.

Aveiro. Pilsētiņa Portugālē pie Atlantijas okeāna ar visām no tā izrietošajām sekām - karsts, vējauns, un visi savā starpā runā portugāļiski. Arī šī ir studentu pilsētiņas tipa universitāte, viss ir uz vietas, un tiek celtas aizvien jaunas ēkas. Uz kartītēm šī augstskola šķiet līdzīga kādai no Salvadora Āli gleznām - viss izskatās pārāk abstrakts. Toties saulrieta gaidīšana pie Atlantijas okeāna ar glāzi portvīna sniedz neaprakstāmas izjūtas.

Limerika. Par teicienu, ka Īrija zāle ir viszaļākā, patiesību mēs varējām pārliecināties arī paši. Jā, tas tiešām tā ir, tik zaļi zāli vēl nebijām redzējuši. Runājot par Limerikas universitāti, tā varētu būt ļoti pievilcīga

LU studentiem - ir liela studiju daudzveidība, un mācības notiek angļu valodā, ko pārvalda lielākā daļa LU studentu. Šeit neiztikām bez kurioziem atgadījumiem - jau iesētoties lidmašīnā uz Briseli, pilots laipni paziņoja, ka pasažieriem jāizkāpj, jo radušās problēmas ar riepu. Tā mēs nosēdējām lidostā sešas stundas, kas izjauca visus plānus.

Lježa. Šajā Beļģijas pilsētiņā ieradāmies trijos naktī ar taksometriem, kas projekta vadītājiem laikam maksāja diezgan dārgi, bet tā bija mūsu vienīgā iespēja, jo vilciens bija nokavēts. Toties mūs sagaidīja ar vakariņām vai brokastīm, isti nezīnu, kā lai tās sauc.

Nansi. Šī Francijas universitāte ir īpaši piemērota medicīnas studentiem, jo Medicīnas fakultāte aizņem apmēram 50% no visas augstskolas, tajā ir ļoti laba teorētiskā un praktiskā bāze. Vienīgā problēma, tāpat kā Lježā, - profesoriem ir grūtības ar angļu valodu. Protams, arī citas zinātnes te var studēt tikpat sekmīgi.

Luksemburga. Mūsu pēdējā pietāte. Te iesaistījāmies diskusijā ar Luksemburgas premjerministru J.C. Junkeru, kas ir viens no galvenajiem "Campus Europae" projekta aizgādniekiem. Arī prezentācija Luksemburgas universitātē bija īpaša, jo no Luksemburgas universitāšu centra par universitāti tā pārtapa tikai nedēļu pirms mūsu ierašanās. Šai pilsētā izjutām arī visvairāk emociju, jo te bija jāšķiras. Pēc kopā pavadītā mēneša tas nemaz nebija viegli.

Mājupeļš. Arī atceļā uz Latviju neiztikām bez stargadājumiem - braucot ar "Eirolines" autobusu no Berlīnes uz Rīgu, kāds igauņu pasažieris, Jānim priekšā sēdošais kaimiņš, nolēma vest līdzī hasišu, ar to varēju izskaidrot viņa nervozitāti visu ceļu. Tālu jau tika, līdz pat Latvijas robežai, kur tika pieķerts. Cepuri nost Latvijas robežsardzes priekšā! Kā izrādījās vēlāk, minētais pasažieris ir Latvijas rekordists kontrabandā, jo viņu pieķēra ar 19,86 kg hasiša!!!

Kā varat spriest, mums gāja ļoti labi. Ja gribat uzzināt vairāk, skatieties mājas lapā www.tour-campus-europae.org.

"Tour d' Europe" dalībnieki
JĀNIS PUDULIS,
SABINA ABDULAJEVA,
MARTINA BALTĶALNE

Uzdot jautājumu "Kas tas ir?" nav vienkārša lieta

11. novembrī LU VFF ciemojās somu profesors Juha Varto no Helsinku Mākslas un dizaina universitātes. Viņš filozofijas studentiem nolasīja lekciju par galvenajiem virzieniem un pašreizējām tendencēm filozofijā, kā arī apskatīja jautājumus par mākslas, reliģijas un izglītības situāciju Somijā. Attēlā: profesors Juha Varto ar profesori Maiju Kūli

◀ 1. lpp.

lodu, vairākkārt stažējies ārzemēs, publicē grāmatas no daļu Norvēģijā kopā ar pasaules vadošajiem hellēnisma pētniekiem, LU saņem 136 latu "uz papīra". Sajūta jau gadiem ilgi ir tāda, ka šeit nav nekādas perspektīvas, nekādas jēgas desmit gadu darbam. Atliek vienīgi pliks entuziasms vai iespēja emigrēt. Viņš nav vienīgais, un tā nav vienīgā specialitāte, kura ir absolūti neovērtēta LU. Tas pazemo. Savulaik pazemoja ideoloģiska cenzūra, tagad - totāla nabadzība.

- Universitātes vadība strādā pie LU reformām, cenšoties rast skaidrāku augstākās izglītības perspektīvu, palielināt finansējumu, attīstīt zinātni, veidojot zinātniski tehnoloģiskos centrus. Nevarētu teikt, ka nav perspektīvas.

- Kad pirmoreiz vēleja jauno rektoru, viena no viņa tēzēm intervijā bija tāda, ka Universitāte ir pilnīgi decentralizēta. Tas jāpārvar. Jāšaubās, vai daudz kas kopš tā laika ir mainījies. Es savulaik vadīju Senāta Stratēģijas komisiju (1998 - 2001). Atceros ieceres un arī bezjēdzīgos uzdevumus, piemēram, MK rīkojumu LU integrēt Stradiņa universitāti. Manuprāt, Universitātei ir jāsavācas kopā kā vienotai iestādei, jo nedrīkst būt tādas diferences. Visi strādā vienu darbu. Nevar būt tā, ka zemākas kvalifikācijas speciālisti tāpēc vien, ka strādā bagātākā fakultātē, saņem desmit reizes lielāku atalgojumu nekā starptautiski atzīti profesori citās fakultātēs. Vislielākā darba daļa ir pats lekciju kurss, zināšanas, kvalifikācija, savas zinātņu nozares vadība. Manas lietas nepieņemamas idejas, kas procesus grib regulēt galvenokārt pēc stu-

dentu skaita. Tiek ignorēta zinātniskā procesa daļa, atbildība par nozari, kvalifikācija, publikācijas, nopelni utt.

Patiešām skandaloza ir situācija ar Juridiskās fakultātes profesori Ušacku. Viņa ir godprātīga un mil savu Universitāti, taču situācija, kuru viņa apraksta, ir novesta līdz absurdam. Profesori, kas ir Latvijas lepnums sakarā ar ievēšanu Starptautiskajā krimināltiesā,

"Savulaik pazemoja ideoloģiska cenzūra, tagad - totāla nabadzība."

neatziest fakultāte kā Domes locekli. Viņai, kas strādā ASV augstskolās, nav pieejas pie studentiem-juristiem. Taču kāda cita pilntiesīga fakultātes pārsniedzēja lekcijas ierakstu smejojot lasa visā Universitātē un arī ārzemēs. Juridiskās fakultātes Domē nepieņem arī citus LR Satversmes tiesas tiesnešus, profesorus. Ko gan sliktu viņi varētu fakultātei nodarīt, ja viņu kvalifikācija kā profesoriem un tiesnešiem ir visaugstākajā līmenī. Taču izrādās, ka pēc publikācijas "Universitātes Avīzē" ir sākusies profesores vajāšana. Kur tad ir vārda brīvība? Domāju, ka tā LU ir bīstama tendence - censties aplūstināt, neļaut jautāt, noskaidrot. Strīds jau nav par personām, nav par to, ka Ušackai pietrūkst santīma, kas ir ticis citiem, bet par principiem, lai LU valdītu skaidrība, caurspīdīgums, atbildība un godprātīgums. Kamēr bagāto fakultāšu Domju Nolikumos tiks atstāts punkts, ka fakultātes darba samaksas lielumu nosaka dekāns un Dome, piemērojot koeficientus, tīkmēr, manuprāt, ir iespējamas manipulācijas. Slikti, ka LU savu akadēmisko brīvību noteikt algas pašai ir aiz-

laidusi līdz krīzei.

- Ko, pēc jūsu domām, vajadzētu darīt augstskolu attīstības stratēģijas pilnveidošanā, lai zinātņu nozares un studiju programmas iegūtu līdzvērtīgāku statusu?

- Man bija izdevība pagājušogad darboties IZM komisijā, kas izstrādāja Zinātnes, augstākās izglītības un tehnoloģiju attīstības vadlīnijas no 2002. līdz 2010. gadam. Žēl, ka tās ieguva tikai vēlamības formu (pieņemtas zināšanai), nevis likuma spēku. Domas tur bija skaidras: finansējuma palielinājums, valsts pasūtījums, augstskolām neatpalikt no darba tirgus reālajām prasībām, veicināt prioritārās zinātņu nozares, doktorantūru. Tika paredzēts, ka būs papildu finansējums augstskolu zinātnei, nevis to atņems Latvijas Zinātnes padomei, lai sadalītu augstskolām. Taču šī papildu finansējuma kā nav, tā nav, un uz tā fona jau ir dzirdamas citas idejas...

LU ir doma centralizēt doktorantūras programmas, taču tas savā ziņā birokratizē, nevis pavairo doktorantūras spēku. Jaunas sēdes, jaunas komisijas un direktori. Nevaru iedomā-

ties tādu lielu visu doktorantūru projektu, kas atnestu lielu finansējumu visiem. Bet starpdisciplinārā sadarbība nereti tāda spēlīte vien ir, ja kādam vajag, tikai par to neviens neatziest. Vadlīnijās bija citas idejas. Doktorantūras, manuprāt, pēc iespējas jāpiesaista zinātņu nozarēm, kurām par jauno zinātnieku piesaistīšanu ir jāsaņem daudz lielāks finansējums.

Jāatzīst, ka LU vadība šovasar parādīja lielu uzņēmību, rakstot vēstuli tieši Eiropas Komisijai par grūtībām, kas radās, saduroties ar valdības pārstāvju pozīciju jautājumā par zinātniski tehnoloģiskā centra dibināšanu. Man patika Universitātes rektora drosme un neatlaidība. Tas nozīmē, ka tikpat liela uzņēmība ir iespējama attiecībā ar Latvijas valdību Universitātes problēmu risināšanā, panākot visu studiju programmu, visu zinātņu nozaru, visu kvalificēto mācībspēku līdztiesību un labklājību.

ILZE BRINKMANE

Filozofijas dienas krēslainajā priekšvakarā

Pirms diviem gadiem UNESCO izsludināja Vispasaules Filozofijas dienu, kurai piešķīra 20. novembri. Ja ieskatās šīs organizācijas mājas lapā, tajā var izlasīt, ka iekārtotas apaļā galda diskusijas, lekcijas, izstādes, noslēguma džeza koncerts, kā arī tiek izstrādāts savdabīgs "Filozofijas kaleidoskops", ko varētu saprast kā kaut ko līdzīgu gudrības vēcelītei - tai ikviens drīkst pievienot kādu filozofisku atziņu vai citātu, ko var iesniegt jebkurā pasaules valodā no jebkuras pasaules valsts.

Atmetisim domu, kas šādās reizēs bieži vien nāk prātā, proti, atsauci uz Bābeles torni, un faktu, ka cilvēki diemžēl runā dažādās valodās un tādēļ vienīgais, kas tos vieno, ir visiem kopīgi piemērota savstarpēja nesaprašana. Uz brīdi iedomāsimies situāciju, kas ir pilnīgi pretēja tikko aprakstītajai, turklāt visdivainākajā kārtā to pamato tas pats atzinums par dažādību.

Vienotība ir tā, kas rodas un ir pretstatā atšķirtībai, taču, manuprāt, bez pēdējās pirmā nevar būt tā, kas ir, jo, šķiet, ja visi ir vienādi viens un tas pats, tad jāšaubās, ka par viņiem var domāt kā par savienību un ka vienādība nozīmētu arī vienotību. Patiesi, ir lietas, kas varētu mūs šķirt, taču tādēļ jau nevar nebūt kaut kā, kas mūs apvienotu, turklāt tikai tad šai savienībai būtu kāda nozīme un to varētu uztvert vismaz kā sasniegumu. Citiem vārdiem, tā kā pastāv dažādība, tad kāda noteikta nozīme var būt savienībai, un sanākt kopā var tikai tad, ja iepriekš bijuši šķirti.

Šoreiz gan nemēģināsim

Jana Kukaine

tikt skaidrībā ar to, ko nu mēs katrs saucam par savu atšķirības zīmi, taču pieļauju, ka šaubas par tādas pastāvēšanu varētu atnest bez īpašiem sirdsapziņas pārmetumiem. Ja nu gadījumā patiešām ir tā, ka viss ir nosacīts, nosacītības pakāpe visiem tomēr nav viena un tā pati, proti, ir lietas, kas ir vairāk nosacītas nekā citas.

Bērībā laikam ikvienam nācies ieskatīties kaleidoskopā un kādu brīdi priecāties par redzēto, kas nekad neatkārtojas (vismaz tam nevajadzētu atkārtoties). Pirmkārt, tikai tādēļ, ka stikliņi ir tik dažādi, bīdīte ir tik tikama. Otrkārt, tā kā "Filozofijas kaleidoskops" ir laikā un tam nemitīgi nāk klāt arvien jauni domas gabaliņi, samērā droši var teikt, ka, mainoties sastāvdaļām, jāmainās arī gala iznākumam.

Kāda aina pašreiz vērojama? Kas ir tie vērotāji? Jautājumi aizstīgo līdz debess malai.

JANA KUKAINE,
Vēstures un filozofijas
fakultātes studente

Filozofi par filozofiju un sevi

Ko nozīmē studēt filozofiju? Vaicāju, kāds maniem sarunas biedriem bijis ceļš līdz filozofijai, kā arī citus jautājumus:

1. Kā tu raksturotu studijas?
2. Vai studiju laikā ir atgadījies kaut kas īpašs?
3. Ko darba tirgū var uzsākt filozofs?
4. Kāda, tavuprāt, ir filozofijas vieta mūsdienu pasaulē?

OSKARS MAKEVICS - Vēstures un filozofijas fakultātes 2. kursa students.

- Bija tā: beidzis vidusskolu, nezināju, kur mācīties tālāk. Tā kā daudzi mani draugi gāja studēt RTU, arī es sekoju viņu piemēram. Vienu semestri nomācījos enerģētiku un elektrotehniku, taču sapratu, ka augstākā matemātika un fizika ar tās laboratorijas darbiem nav domāta man. Mani interesēja politika un filozofija, un līdz pat

iestājeksāmenu dienai nezināju, kuru no divām izvēlēties. Gatavojoties pārbaudījumiem, lasīju Kūļu "Bībeli" - izlasītais likās saistošs un svarīgs, tā izšķīros par labu filozofijai.

1. Sākumā domās šo fakultāti salīdzināju ar RTU. Tur ieņākot, preti vēdīja kaut kāda laboratorijas smaka, savukārt šeit labu iespaidu atstāja smagnējās durvis, lielās kāpnes. Pa politika un filozofija, un līdz pat

7. lpp. ▶

Filozofi par filozofiju un sevi

◀ 6. lpp.

Foto: Iļģars Jakovļevs

Oskars Maķevics

tik, ka mācības ir daudzveidīgas - apgūstam ne tikai filozofijas vēsturi, bet arī tādus priekšmetus kā psiholoģija, loģika, "kritiskā domāšana", retorika. Studentu vidū valda draudzības gariņš - vienmēr izpalīdzam viens otram ar tekstiem un grāmatām, kas ir jālasa.

Patiesībā, lai studētu, vajadzīgs gribasspēks. Kāds RTU pasniedzējs mums mēdza teikt: "Ja studēt ir viegli - tā ir pirmā pazīme, ka pēc ziemas sesijas tevi atskaitīs."

2. Atceros, kad pagājušogad braucām ar vilcienu uz iesvētībām, mēs, visi iesvētāmie, sēdējām vienā vagonā. Tur bija arī kāds vēstures students, kurš savulaik beidzis kristīgo skolu. Viņš bija krietni iereibis un piedāvāja mums nodziedāt savas skolas himnu "Skaista ir jaunība". Šo dziesmu viņš dziedāja visu ceļu, un tā pielīpa arī mums. Iesvētībās mūs sadalīja grupās, un viens no pārbaudījumiem bija nodziedāt kādu dziesmu. Skaidrs, ka katra grupa dziedāja vienu un to pašu: "Ziedēja rozes, ziedēja nelķes..." Vecākais kurss vai galu dabūja.

3. Es bieži ieskatos "Tirgus Dienā", tur ir daudz sludinājumu par to, ka darbu meklē kāds ekonomists vai grāmatvedis, taču ne reizes neredzu, ka to darītu filozofs. Akadēmiskā izglītība paver iespējas strādāt plašā darbalaukā. Vēlos, lai es varētu izvēlēties starp dažādām jomām un nebūtu saistīts ar kādu noteiktu specialitāti. Filozofs var arī rakstīt gudras grāmatas, taču visdrīzāk to nedarišu - man labāk patīktu darbs ar cilvēkiem. Taču, kad man jautā, ko tad filozofs tieši dara, man nav konkrētas atbildes.

4. Tāpat kā sabiedrībā nepieciešami jābūt pedagogiem, juristiem un politologiem, tā jābūt arī filozofiem. Mūsdienās izplatīta parādība ir zilēšanas saloni un pat astroloģijas augstskolas. Dažkārt cilvēki neiet vis pie ārsta, bet gan vēršas pie

dziedniekiem. Kādēļ viņi tic tam, ko nevar izskaidrot racionāli izprotami? Kādēļ viņus saista mistiskais un fantastiskais? Kādā veidā zilnieki spē viņus pārliecināt? Cilvēki ir gatavi uzticēt savu veselību vai likteni tam, ko nevar izskaidrot. Kā un kāpēc tā notiek? Manuprāt, filozofija varētu būt tā, kas mēģina sniegt atbildes uz šiem jautājumiem, kaut arī tas nebūt nav vienīgais filozofijas pētniecības lauks. Turklāt jāsaprot, ka par atbildēm svarīgāki ir paši jautājumi, ko filozofi uzdod sev un citiem, tādējādi sējot šaubas - vai tas, ko mēs uzskatām par pašsaprotamu, patiešām tāds arī ir un kādēļ

Foto: Iļģars Jakovļevs

Ivars Neiders

tāds ir.

IVARS NEIDERS - beidzis LU Filozofijas un vēstures fakultāti. Pašlaik studē doktorantūrā un strādā par pasniedzēju Rīgas Stradiņa universitātes Humanitāro zinātņu katedrā.

- Laikam šķīta, ka neko citu studēt nav vērts. Bet tas arī nav svarīgi. Es nezīnu, kāpēc filozofija ir saistoša. Daudziem jau tā nebūt nav saistoša tā vienkāršā iemesla dēļ, ka grūti saprast, kas tā ir. Varbūt nemaz nav tādas "lietas" kā filozofija, t.i., nav tāda nozīmē, ka būtu iespējams noformulēt, kas ir filozofija - par to pastāv pārāk atšķirīgas izpratnes. Kāpēc filozofija ir interesanta, var saprast, lasot Platonu - īpaši sokrātiskos dialogus.

1. Grūti pateikt. Neesmu studējis citās fakultātēs, bet pieļauju, ka šī fakultāte neatšķiras no citām. Varbūt vienīgā atšķirība ir tā, ka šeit tiek maz domāts par to, ka būtu kaut kā īpaši jāatšķiras. Tas ir tikai normāli, ja studentus interesē tas, ko viņi studē, nevis fakultātes tēls. Fakultātei varbūt nav vajadzības attīstīt kādu "brendu", jo tā tomēr ir mācību iestāde. Bet, ja ir vajadzība pēc sava "brenda", tad vislabākā īpašība, ar kuru varētu izcelties, iespējams, arī būtu nerūpēšanās par savu tēlu.

2. Nezīnu. Iespējams, ka

tad, kad pa istam sāk studēt, nekas neatgādās. Tad vienkārši ir interesanti.

3. Filozofija ir akadēmiska disciplina, nevis profesija, tāpēc zināšanas, kas tiek iegūtas, to studējot, iespējams, nevar tikt izmantotas nevienā jomā, izņemot filozofijas pasniegšanu vai akadēmisko darbu. Tas, ko fakultātes beidzēji var izmantot kādā profesijā, ir prasmes (protams, ja tādas tiek iegūtas) - sistematizēt informāciju, argumentēt utt. Tās ir prasmes, kuras kaut kādā mērā ir nepieciešamas jebkurā jomā, kas saistīta ar vairāk vai mazāk intelektuālu darbu. Taču, ja jums ir tikai šīs prasmes, bet nav nekādu speciālu zināšanu, t.i., ja nepārzināt nekādu konkrētu zināšanu jomu, tad atliek darbs vai nu žurnālistikā, vai sabiedrisko attiecību sfērā, kas ir tāda kā antiko sofistu niša mūsdienās. Tā kā dažādi attiecību (ne tikai sabiedrisko) speciālisti mūsdienās ir ļoti pieprasīti, fakultātes beidzēju izredzes šajā ziņā nav sliktas.

4. Uz šādu jautājumu atbildēt laikam nav iespējams tā plašuma un neskaidribas dēļ. Ir pilnīgi skaidrs, ka filozofija nebūt nav mirusi. Burtiskā nozīmē tā arī nemaz nevar tāda būt, jo šāda nozīmē tā nevar būt arī dzīva (proti, tā nav dzīva būtne). Pastāv filozofijas fakultātes, tiek izdotas grāmatas, lasītas lekcijas utt. Apspriet šo jautājumu nebūt nav interesanti. Jebkuram, kurš nāk klajā ar apgalvojumu, ka, piemēram, "filozofija ir mirusi", vajadzētu paskaidrot, ko tas nozīmē. Citādi nav isti skaidrs, par ko ir runa.

Interesantāks ir jautājums, vai filozofija ir kādam vajadzīga. Taču nevis tāpēc, ka tas liek domāt par filozofijas nepieciešamību vai tieši otrādi - par to, ka tā nekam neder, bet gan tāpēc, ka šis jautājums liek aizdomāties, ko vispār nozīmē kādas jomas vai disciplīnas nepieciešamība. Divaini, ka ļoti bieži tiek uzdoti jautājumi, piemēram, "Kāds labums ir no filozofijas?" vai "Kam filozofija ir vajadzīga?", it kā uz tiem būtu jāeksistē arī atbildēm. Turklāt, iespējams, tiek pieņemts, ka citu jomu noderīgums ir acimredzams. Pirmkārt, es nezīnu, vai ir jāeksistē tikai tam, kas lielākajai daļai cilvēku ir acimredzami noderīgs, jo nav taču tā, ka pastāv tikai tas, kas ir derīgs vairākumam cilvēku. Otrkārt, jautājot par filozofijas noderīgumu vai nepieciešamību, tiek aizmirsts, ka līdzīgi var vaicāt arī par citām - gan akadēmiskām, gan profesionālām - jomām. Piemēram, kam ir vajadzīga matemātika. Varbūt pietiktu, ja mēs mācētu saskaitīt naudu savos

makos un grāmatveži - sastādīt bilanci? Ja matemātika kā akadēmiska disciplīna tiktu likvidēta, pasaule nepārstātu eksistēt. Vai, piemēram, kāpēc ir jātērē tik daudz naudas, lai lidotu kosmosā? Kāpēc jāveic vēsturiski pētījumi? Kāds no tā labums? Varbūt pietiktu ar to, ko māca skolā? Bet tāpēc jau nav vajadzības pēc jauniem pētījumiem, jo mācību grāmatas taču pastāv. Galu galā var arī jautāt, kam nepieciešama medicīna. Tādēļ, ka jums rūp jūsu veselība? Bet kāpēc? Varētu atbildēt - tāpēc, ka mēs gribam ilgāk dzīvot. Bet kāpēc tas ir tik svarīgi? Es pieņemu, ka daudzi cilvēki sliekto domāt, ka tas ir pašsaprotami. Viņi pieņemtu, ka šajā gadījumā medicīnas nepieciešamība ir pamatota ar vēlmi ilgāk un kvalitatīvāk dzīvot. Bet kāpēc šī vēlme būtu jāuzskata par pamatotu? Daudziem šādi jautājumi varētu šķiest turpat vai "nepieklājīgi". Tomēr varbūt tieši ar tiem arī sākas filozofija. Protī, var teikt, ka filozofija ir nepieciešama tāpēc vien, lai citas jomas varētu pamatot savu derīgumu. Tāpēc iespējams, ka filozofijas nepieciešamība nav jāpamato. Tā rodas brīdi, kad mēs sākam domāt šī vārda stingrā nozīmē, t.i., pārbaudīt savas pārliecības. Kāpēc tas ir nepieciešams? Nezīnu, bet tur, kur šāda vajadzība nerodas, arī nekam citam nav nekāda pamatojuma.

Inga Leitāne

INGA LEITĀNE - Vēstures un filozofijas fakultātes maģistrantūras studente:

- Studiju izvēle nebija nejauša. Filozofija ir manas dzīves nepieciešamība. Dažādus filozofiskas dabas jautājumus risināju jau agrā bērnībā. Tā, piemēram, kad biju vēl maza, pārsteidzu savus vecākus, vaicājama: "Vai vispār kaut kas eksistē?", "Kā varam droši zināt, ka tas patiesi tā ir, kā izskatās?", "Varbūt vispār nav nekā?". Skolas gados manus dzejoļus atzina par filozofiskiem, Imanta Ziedoņa izteiksmes stilam tuviem. Mani ieinteresēja fakts, ka cauri visai manai radošajai darbībai vijas filozofijas

stīga. Kad vēlejos rakstīt zinātnisko darbu, rūpīgi apsveru visas iespējamās tēmas un atkal nonācu pie filozofijas. Darbs tika novērtēts atzinīgi - saņēmu zelta diplomu. Iestāties LU VFF Filozofijas nodaļā mani mudināja gan tas, ka vēlejos turpināt padziļināti pētīt savu izvēlēto tēmu, gan arī attieksme, ar kādu tiku uzņemta un iepazīstināta ar filozofiju kā dzīvesveidu. Tā aizsākās mana sastapšanās ar filozofiju, un ceru, ka tā norisināsies arī turpmāk.

1. Vēlejos padziļināt savas zināšanas par filozofiju, izkopt domāšanas un argumentēšanas prasmi un palīdzēt cilvēkiem nonākt pie filozofijas. Šis studijas deva man iespēju dziļāk ielūkoties filozofu pasaules skatījumu veidos, pilnveidot sevi, attīstīt spēju ieskatīties sevī un labāk izprast dažādus sabiedrībā notiekošos procesus un koncepcijas. Trešajā studiju gadā sāku strādāt LU VFF Filozofijas nodaļas bibliotēkā par bibliotekāri. Tur strādāju jau trīs gadus. Šis darbs man ļoti patīk - tajā varu rast iespēju gan studēt literatūru, gan palīdzēt studentiem un pasniedzējiem viņu mācību un darba procesā. Studēju Filozofijas nodaļas maģistrantūrā, jo izjūtu nepieciešamību un ļoti vēlos iesāktu turpināt. Par to, ka iecerētais būtu piepildījies, manuprāt, ir pārāgri spriest. Domāju, ka vēl atrodos ceļā.

2. Mūsu fakultātē valda intelektuāla gaisotne. Šeit var sastapt domubiedrus. Mani pasniedzēji ir arī darba kolēģi - interesantas personības, vienmēr saprotoši un atsaucīgi. Mācību process, manuprāt, ir optimāls personības izaugsmei - tiek dotas iespējas patstāvīgi studēt klasiskos filozofu tekstus, veidot savu izpratni par tiem, norisinās diskusijas. Atzinīgi vērtēju studentu un pasniedzēju sadarbību, kā arī iespēju katram izteikt savu viedokli un ieklausīties citu domās. Turklāt var piedalīties gan vietēja mēroga, gan starptautiskās konferencēs, iesaistīties dažādos projektos u.tml. Tas, cik daudz katrs students gūst no filozofijas studijām, ir atkarīgs no viņa paša līdzdalības aktivitātes, iniciatīvas un iespējām.

3. Manuprāt, filozofijas studiju laikā apgūtās zināšanas, prasmes un iemaņas ir iespējams izmantot jebkurā jomā. Katram dzīvē jāizvēlas savs mērķis un ceļš, kā to sasniegt.

Aptaujājus
JANA KUKAINE

Ilgais ceļš pie Pelnrušķītes

Šķiet, daudzu atmiņā kā spilgts notikums palikusi akadēmiskās vienības "Austrums" rīkotā diskusija "Par Latvijas pilsoņu valstisko apziņu domājot", kas otrajā oktobrī LU Mazajā aulā pulcēja kuplu pulku interesentu. Diskusijas dalībnieku vidū bija arī Rīgas Stradiņa universitātes Psihosomatiskās medicīnas un psihoterapijas katedras vadītāja Dr. GUNTA ANCĀNE, kura ar gaišumu atminas savu kādreizējo saistību ar mūsu *Alma mater* - astoņu gadu garumā lasīto psihosomatiskās medicīnas docenta kursu LU Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes Psiholoģijas nodaļas studentiem. Lai gan doktores priekšlasījumu "Bārenītes un Pelnrušķītes personību tipi un sabiedriskā funkcionēšana" dzirdējām diskusijas ieskaņā, līdz pat tās beigām un vēl ilgāk mani neatstāja vēlētās šo tēmu turpināt plašākā sarunā ar Guntu Ancāni.

- Man šķita neierasti un intriģējoši, ka diskusijā par valstiskumu līdzās ļaudim, kas vairāk vai mazāk tieši saistīti ar aktuāliem sabiedriski politiskajiem procesiem, piedalījāties arī jūs, cilvēks no medicīnas sfēras...

- Esmu pateicīga Aināram Dimantam par uzaicinājumu un iespēju dalīties domās, kā uz sabiedriskajiem procesiem raugās mediķi un ka ir iespējams arī šāds raudzīšanās veids. Sabiedrība tau veidojas no atsevišķiem cilvēkiem, un medicīnas specifika ir saredzēt, ka katrs cilvēks ir dziļi individuāls un unikāls. Mazliet nobružāti vārdi, bet tā tas ir. Līdz ar to ārstam varbūt tik izteikti nepieņem tendence dalīt cilvēkus grupās, bet skatīties, analizēt un domāt, izejot no katra atsevišķa cilvēka domāšanas veida, vajadzībām un vēlmēm, saprotot, ka šie dažādie, atšķirīgie cilvēki kopumā veido sabiedrību. Un, ja ir kādas īpašības vai iezīmes, kas

vairāk vai mazāk raksturo diezgan daudzus cilvēkus, tad var sākt diskutēt par to, cik lielā mērā šīs atsevišķu cilvēku biežāk sastopamās iezīmes kļūst par visai sabiedrībai raksturīgām iezīmēm. Par to, kas pastāv iezīmes, kas izpaužas lielākā skaitā cilvēku, liek domāt tas, ka eksistē tādi termini kā, piemēram, "tautas mentalitāte", vai fakts, ka tiek izdotas grāmatas par konkrētām tautām.

Es domāju, ka sabiedriski aktīvi ir daudzi ārsti - deputāti gan Rīgas domē, gan parlamentā. Viņi līdz sabiedriskajām aktivitātēm nonāk, ejot caur katru atsevišķu cilvēku.

- "Austruma" diskusijā paudāt saistošu domu, ka latvieši jeb, kā viņi paši sevi mēdz saukt, "bāreņu tauta" sevi varētu pārdēvēt par "Pelnrušķītes tautu". Kādēļ izvēlējāties tieši šos pasaku tēlus, un kas tos atšķir vienu no otra?

- Bārenītes un Pelnrušķītes metaforas man ienāca prātā, dziļāk pētot psihoanalītiskās teorijas. Ārēji Bārenīte un Pelnrušķīte ir līdzīgas - abas ir bārenes, abām nomirusi māte. Bet tas, ko mēdzam palaist garām vai kas neliekas tik svarīgs, ir fakts, cik ārkārtīgi atšķirīgi ir bijuši abu meiteņu personības attīstības apstākļi jeb vide. Pelnrušķīte dažādu tautu pasakās savu māti zaudē, kad viņas personības struktūra jau ir izveidojusies, t.i., apmēram piecu sešu gadu vecumā. Tas ir liels zaudējums, taču cilvēkam, kuram jau ir izveidojusies spēja uzticēties sev un citiem, attīstījusies spēja būt patstāvīgam, uzņemties iniciatīvu bez vainas sajūtas, kā arī zināmas iemaņas vai prasmes gribēt un atbilstoši negribēt. Turklāt Pelnrušķītei ir ne tikai māte, bet arī tēvs. Manā referātā tika īpaši uzsvērti tieši tēva funkcija un loma, jo, lai varētu notikt bērna personības pilnvērtīga attīstība, ir vajadzīgi abi vecāki. Tēvs lielā mērā ir tas, ar kura palīdzību cilvēks zemapziņas līmenī iegūst gan drošības, gan arī

mērķa sajūtu dzīvē.

Pelnrušķīte jau ir izveidojusies par diezgan veselīgu personību, viņas personības struktūra ir pietiekami nostabilizējusies, lai varētu pārdzīvot mātes zaudējumu, sērojot par to, bet neiesligstot depresijā. Pelnrušķīte ir ar iekšēju atļauju izvirzīt dzīvē mērķus un tiekties pēc tiem bez vainas un kauna sajūtas.

Bārenītes personības attīstības pieredze un situācija ir citāda. Pasakās viņa parasti zaudē māti jau piedzimstot vai ļoti agrā bērnībā. Bieži vien viņai nav arī tēva. Līdz ar to Bārenītei veselīga personības attīstība nemaz nevar notikt - nav nepieciešamo priekšnosacījumu, lai viņa varētu iegūt spēju uzticēties, iekšējas tiesības būt enerģiskai, priecāties, piepildīt savus mērķus, baudīt dzīvi. Bārenītei ir iekšējās bažas, nedrošības, kauna un vainas izjūta, viņai nav iekšējas atļaujas būt aktīvai, lai izveidotu sev laimīgu dzīvi. Bārenītes tipa cilvēkiem ir viegli paklausīt, grūti dzīvot, īpaši demokrātijā, kur tiek uzturēts

traģiskā situācijā ir tie bērni, kuri dzīvo bērnunamos. Bērnstāvoklis sabiedrībā ir labs indikators pašas sabiedrības briedumam un problēmām.

Ir vēl viena grupa cilvēku, par kuriem sabiedrībai ir jārūpējas, lai viņi justos droši - tie ir ļaudis ar speciālam vajadzībām jeb, kā kādreiz teicām, - invalīdi. Arī viņu iespējas pašiem varēt ir ierobežotas, tāpat kā bērniem. Mēs neesam sabiedrība ar tādām kultūras tradīcijām, kur rūpes par savu un otra cilvēka emocionālu labsajūtu būtu vērtība.

To, ka ne tikai bērni, bet arī dažādas citas grupas mūsu sabiedrībā jūtas neaizsargātas, var apzīmēt ar metaforu "bārenītes izjūtas". Veselai virknei cilvēku nav drošības sajūtas, ka ir kāds, kas viņus var pasargāt. Bērniem, par kuriem jau runājām, tieši nozīmē nav tēva, bet plašākā nozīmē sabiedrībā kaut kas nav kārtībā artām struktūrām, kurām būtu jāizpilda tēva funkcija. No psihiskās funkcionēšanas viedokļa raugoties, tas provocē atkal jaunas bārenīšu paa-

**"..Mēs neesam sabiedrība ar tādām kultūras tradīcijām, kur rūpes par savu un otra cilvēka emocionālu labsajūtu būtu vērtība..
..Mums jābūt atbilstīti varošos un darošos. Katra atsevišķa cilvēka drošības izjūtas pieaugums labā nozīmē izplatās uz citiem."**

līdzsvars starp pienākumiem un tiesībām.

Tātad, kaut arī Pelnrušķīte un Bārenīte ir līdzīgas, viņām ir atšķirīgas personības struktūras un arī attieksme pret dzīvi.

- Kāda, jūsuprāt, šobrīd ir mūsu sabiedrība? Lietojot jūsu ierosināto metaforu - vai tā vēl ir Bārenīte, vai arī atrodas ceļā uz Pelnrušķīti?

- Tas nav tik vienkāršs, viennozīmīgs vai vienvirziena process. No vienas puses, mēs kļūstam arvien atvērtāki un brīvāki, radošāki un varošāki. Es ļoti gribētu uzsvērt vārdu "varošāki", kas ir viens no psihiskās veselības rādītājiem - cilvēks uzdrošinās izpaust savas iekšējās varēšanas un potences. No otras puses, šajā brīvības situācijā parādās arī dažādas sasāpējušas problēmas. Viena no tām - mēs neesam justies līdz galam droši, un, ja sabiedrībā nav droši, vienīgi no pirmajiem to izjūt bērni. Ja sabiedrības līmeni paskatāmies, ko darām ar saviem bērniem, aina ir viņiem ļoti nedroša - viņi var tikt sisti un slepkavoti. Ir vēlētās aizmirst, ka

dzes veidošanos. Bārenīšu būtība ir zemapziņas līmenī esošā sajūta - es esmu neaizsargāts un neesmu tā vērts, pietiekami labs, lai mani aizsargātu. Tās izjūtas, kas bērnam ir ļoti vajadzīgas, lai viņš varētu izaugt vesels un laimīgs, kaut kādā mērā ir vajadzīgas visai sabiedrībai. Kas tajā pilda šo tēva lomu? Tās ir dažādas valsts iestādes, kurām piemīt regulējoša, varas funkcija. To idejiski augstākā nozīmē būtu radīt cilvēkos drošības sajūtu.

- Kādas iezīmes vēl raksturo šo laiku?

- Šodien ir daudz vairāk iespēju, īpaši jauniem cilvēkiem. Vienlaikus līdz ar to, saprotams, ir vairāk nedrošības. Līdz ar iespējām un nedrošību pieaug cilvēku bailes nokavēt un neizmanto šīs iespējas. Reizēm mēs izvēlamies lietas, kas mums nemaz tik ļoti vajadzīgas nav. Pārmaiņu procesā ir ārkārtīgi grūti atsijāt vērtīgās lietas no mazāk vērtīgām. Arī tas ir raksturīgs šim laikam. Cilvēki ir steidzīgāki, nekā bija kādreiz. Šo steidzīgumu savā veidā nosaka gan nedrošība kaut ko pa-

laist garām, gan vēlētās izmantot daudzās iespējas. Pietrūkst laika apstāties, parefektēt, parunāties, kritiski analītiski izvērtēt situāciju, neko nenosodot, bet izvērtējot pārdomājot, kas man savā dzīvē patīk, kas ne, ko es vēlētos, kas ir tās vērtības, pie kurām būtu vērts pieturēties.

- "Austruma" rīkotajā diskusijā LU mācību proktors J. Krūmiņš sacīja, ka valstisko apziņu cilvēka audzina arī Universitāte. Vai, pēc jūsu domām, augstskola, rūpējoties par saviem ļaudim, spēj viņiem sniegt drošības izjūtu, kurās tik ļoti trūkst sabiedrībā?

- Cilvēkam vajag just, ka institūcija, kurai viņš ir piederīgs, vai tā būtu Latvijas Universitāte, jebkura cita augstskola vai darbavieta, par viņu rūpējas. Lai Universitāte varētu rūpēties par saviem studentiem un darbiniekiem tā, kā viņi to gribētu, tās administrācijai savukārt būtu svarīgi just rūpes par sevi no kādas augstāk stāvošas "tēva" vai "mātes" figūras - ministrijas, valdības. Tas ir jautājums par došanās un ņemšanas likumsakarībām. Mēs neviens nevaram atdot vairāk kā saņemam. Arī Universitāte kā institūcija nevar būt tikai devēja. Es domāju, ka ir ļoti svarīgi saprast un akceptēt šo ciklu.

- Vai mūsu tautai un sabiedrībai ir cerības pārtapt no Bārenītes par Pelnrušķīti? Kas, jūsuprāt, būtu jādara, lai šī brīnišķīgā pārvērtība notiktu?

- Tas ir diezgan sāpīgs temats, jo, lai Bārenīte varētu pārtapt par Pelnrušķīti, viņai ir vajadzīgs nedaudz laika. Ja runājam par sabiedriskajiem procesiem, tas diemžēl varētu notikt nevis vienas, bet gan vairāku paaudžu dzīves laikā. Es domāju, ka cerības ir, mums tikai jāapzinās realitāte un tās problēmas.

Sabiedrības līmeni cilvēkam būtu svarīgi just, ka viņa darbība, aktivitāte un uzdrošināšanās kaut ko darīt tiek augsti novērtēta. Tas nozīmē labvēlības režīmu katram, kurš aiziet uz jebkuru valsts iestādi. Mums jābūt atbilstīti varošos un darošos. Katra atsevišķa cilvēka drošības izjūtas pieaugums labā nozīmē izplatās uz citiem.

Drošības un stabilitātes izjūta kā savu vecāku, tā arī sabiedrības radītajā vidē nodrošina personības attīstības procesam nepieciešamos priekšnosacījumus, ļauj atrasties un izpausties cilvēka potenciēm.

IEVA ZIEMELE

Matemātika ir mūžīga patiesība

No 31. oktobra līdz 4. novembrim Rīgā notika starptautiskā komandu olimpiāde matemātikā "Baltijas Ceļš - 2003", ko rīkoja Latvijas Universitāte, IZM ISEC un Rīgas Valsts 1. ģimnāzija. Par šo notikumu un matemātiķu dzīvi augstskolā pārdomās daļas olimpiādes orgkomitejas priekšsēdētājs, Fizikas un matemātikas fakultātes profesors AGNIS ANDŽĀNS.

Sacentās vienpadsmit valstu komandas

Katra valsts uz olimpiādi sūta piecus dalībniekus - skolēnus. Viņiem četrarpus stundu laikā jāatrisina 20 sarežģīti uzdevumi, strādājot kā zinātniskam kolektīvam: savstarpēji apspriežoties, konsultējoties, sadalot darbus - kurš ko risinās, kurš rakstīs atrisinājumus, kurš pārbaudīs, noformēs, rūpēsies, lai nepaliktu nerisināti uzdevumi.

Šādas sacensības notiek kopš 1990. gada un tiek rīkotas pēc Latvijas un Lietuvas iniciatīvas. Sākumā uz olimpiādi pulcējās tikai Baltijas valstis, bet kopš 1992. gada aicinām arī citas. Šobrīd olimpiādē piedalās visas ap Baltijas jūru esošās valstis un Islande, jo tā bija pirmā, kas atzina Baltijas valstu neatkarību.

Kopā ar pieciem skolēniem delegācijā ir arī vadītājs un viņa vietnieks. Vadītāja uzdevums ir piedalīties uzdevumu atlasē un galīgo tekstu noformēšanā, vietnieka - rūpēties par skolēniem, kā arī iesaistīties uzdevumu apspriešanā. Bez tam delegācijas vadītājs un viņa vietnieks ir pirmie, kas vērtē savas komandas iesniegtos risinājumus. Olimpiādē valda pilnīga savstarpēja uzticēšanās - vadītāji un viņu vietnieki pirms uzdevumu risināšanas sākuma nekad neatklāj, kādi uzdevumi ir izvēlēti.

Latviju šīgada olimpiādē pārstāvēja Jānis Cimurs, Edgars Jākobsons un Jānis Iraids no Rīgas Valsts 1. ģimnāzijas, Arturs Verza no Valmieras Pārgaujas ģimnāzijas un Vladislavs Nazaruks no Rīgas Rinūžu ģimnāzijas. Komandas vadītājs bija "MICROLINK LATVIA" nodaļas vadītājs Juris Škuškovniks, bet viņa vietnieks - Jānis Sedols no LU Matemātikas un informatikas institūta.

Lai olimpiāde varētu veiksmīgi noritēt, tās rīkošanā piedalījās apmēram 80 cilvēki. Palīdzēt viņu visu vārdā saku sacensību sponsoriem: "IBM Latvija", LU Matemātikas un informatikas institūtam, IT "ALISE", Latvijas izglītības informatizācijas sistēmai "LIIS", "MICROSOFT Latvia", Izglītības un zinātnes ministrijas Izglītības satura un eksaminācijas centram, Latvijas Izglītības fonda mērķprogrammai "Izglītība, zinātne un kultūra", Rīgas Valsts 1. ģim-

nāzījai, sabiedriskajam izglītības fondam "Jaunā Akadēmija", "SWH SETS" un Latvijas Universitātei.

Ceļš uz olimpiādi dalībniekiem ir darba pilns

Pirms olimpiādes notika Latvijas komandas atlases sacensības divu dienu garumā. Uz tām uzaicināja skolēnus, kuri pirms tam divus iepriekšējos gadus aktīvi darbojušies Neklātes Matemātikas skolā, veiksmīgi piedalījušies dažādās olimpiādēs. Mums ir ļoti rūpīga uzskaitē par skolēnu sasniegumiem un spējām matemātikā visas Latvijas mērogā. Pēc šīm divu dienu sacensībām notika speciālas treniņolimpiādes, lai skolēni iemācītos savstarpēji sadarboties. Bez tam katru sestdienu visa mācību gada garumā risinās triju līdz četrstundu garas lekcijas matemātikā, kurās piedalās visi izlases kandidāti. Šis darbs tiek veikts neatkarīgi no olimpiādes "Baltijas Ceļš".

Pirmo vietu sacensībās ieguva Sanktpēterburga, bet Latvija ierindojās ceturtajā vietā. Tas nav ne pārāk labi, ne pārāk slikti. Vidēji mūsu vieta ir otrā, bet šoreiz mazliet neveicās. No matemātikā viedokļa šogad, manuprāt, bija vislabākais uzdevumu komplekts, arī grūtību ziņā tas bija tuvu ideālam. Nevienu komanda neiegūva 100 iespējamus punktus, bet labākais rezultāts bija 85 punkti, relatīvi vājākajai komandai - 31 punkts. Uzdevumi bija sadalīti četrās grupās, lai aptvertu matemātikas galvenās nozares - algebru, ģeometriju, kombinatoriku, skaitļu teoriju. Katrā grupā bija pieci uzdevumi. Kad to risināšanai noteiktas laiks bija pagājis, ar savu komandu veikto iepazīšanās vadītāji un vietnieki. Latvijas izvēlēta koordinatore komisija tikmēr pārskatīja darbu kopijas. Tad pie koordinatoriem atbilstoši speciālai shēmai ieradās komandu vadītāji un skaidroja savu skolēnu risinājumus. Koordinatore uzdevums bija izvērtēt tos pēc vienotiem kritērijiem. Koordinatore komisija, manuprāt, bija izcili kvalificēta. Lielais vairums locekļu tajā bija agrākie Vissavienības un starptautisko matemātikas olimpiāžu laureāti, kā arī citi ievērojami Latvijas matemātiķi.

Bijām gandarīti, ka olimpiādes atklāšanā piedalījās izglītības un zinātnes ministrs Kārlis Šadurskis. Tas liecina, ka valdība augstu novērtē izcilu skolēnu lomu un padziļinātas izglītības nozīmi Latvijas valsts attīstībā.

Spēcīgākajās Latvijas skolās matemātika ir ļoti augstā līmenī

Tā nav sliktāka kā vislabākajās skolās pasaulē. Taču līdzās ir arī tādas skolas, kurās matemā-

tika ir ļoti zemā līmenī. Salīdzinot ar padomju laiku, augšējais zināšanu un prasmju līmenis ir ievērojami paaugstinājies, bet zemākais - pasliktinājies. Taču kopumā ir vērojams progress uz labo pusi. Piemēram, vispasaules olimpiādēs, kurās notiek individuālas sacensības, Latvijas skolēni regulāri iegūst medaļas un atzinības rakstus. Katru pavasari kopš 1974. gada LU rīko Latvijas Atklāto matemātikas olimpiādi, kuras dalībnieku skaits jau vairākus gadus ir lielāks nekā trīs tūkstoši.

Olimpiādes tomēr ir tikai darītā darba skate. Visu mācību gadu LU Fizikas un matemāti-

Foto no personīgā arhīva

Maija Balode, Inese Bērziņa, Dace Bonka, Agnese Zalcmāne, Lāsma Strazdiņa, Kārlis Šadurskis, Agnis Andžāns, Ināra Akmene, Guntis Vasiļevskis, Māris Brasla un Juris Smotrovs

Foto no personīgā arhīva

LR izglītības ministrs K. Šadurskis un LU profesors A. Andžāns

kas fakultātē darbojas Neklātes Matemātikas skola, Profesora Cipariņa klubs, Jauno matemātiķu konkursi, Mazā Matemātikas universitāte, skolotāju kursi, vasarā Latvijas rajonos notiek skolēnu nometnes matemātikā un informatikā. Aktīvi šajos pasākumos iesaistīti: Dace Bonka, Inese Bērziņa, Agnese Zalcmāne, Lāsma Strazdiņa (viņa bija arī šīs olimpiādes galvenā sekretāre un galvenā māksliniece), Julita Kluša, Līga Ramāra, Juris Smotrovs, Ināra Opmane, Askolds Kālis un daudzi citi. Ar skolēniem strādājam rūpīgi un nopietni.

Zinātkārie jaunie matemātiķi ir mūsu nākamie studenti

Man ir ļoti patīkami, ka tagad pie mums uz sestdienas nodarbībām nāk daudzu to skolēnu bērni, kurus savā laikā esmu mācījis, kad no visas lielās matemātikas padziļinātas mācīšanas sistēmas vēl bija tikai maza matemātikas pulciņš Rīgas L. Paegles 1. vidusskolā. Citu šādu skolēnu bērni paši jau studē, piedalās olimpiāžu rīkošanā un citos pasākumos ar nākamo paauzdi.

Lai arī daudzi izcili skolēni izvēlas studēt datorzinības, tomēr pietiekami ir arī matemātikas interesenti. Ir vairāki iemesli, kādēļ. Pirmkārt, matemātika ir mūžīga patiesība. Kas tajā bija pareizs faraonu laikā, tas ir pareizs arī pašreiz. Tas nav atkarīgs ne no politiskās kon-

junktūras, ne citiem apstākļiem. Tā ir varena iekšēja stabilitātes izjūta, ka ir kaut kādas mūžīgas vērtības, uz kurām dzīvē var balstīties. Otrkārt, līdz šim ir atklāti četri veidi, kā cilvēks izzina apkārtnējo pasauli: racionālā izziņa, empiriskā izziņa, emocionālā izziņa un modelēšanas tipa izziņa. No šiem veidiem matemātika ir visizteiktākais racionālās izziņas pārstāvis un galvenā sastāvdaļa modelēšanas tipa izziņā, kas galvenokārt attīstās ar elektronisko skaitļotāju palīdzību. Tātad gandrīz 50 procentos gadījumu matemātika ir visu to paņēmienu un metožu pamatā, ar kurām cilvēks izzina un uztver apkārtnējo pasauli un iedarbojas uz to. Tas nosaka matemātikas izcilo lomu cilvēka attīstībā.

Tie, kas absolvē fakultātes Matemātikas nodaļu, strādā gan zinātnisko darbu matemātikā, gan pedagoģisko darbu augstākajās mācību iestādēs, ļoti plašas darba iespējas ir apdrošināšanas, statistikas un citās jomās. Daudzi no mūsu absolventiem kļūst arī par matemātikas skolotājiem.

Svinīgā egļīte Neklātes Matemātikas skolā

To rīkojam jau kopš 1973. gada - ap Ziemassvētkiem. Pie egļītes runājam par darbiem, kas attiecīgajā gadā labi vai ne tik labi izdevušies. Pārrunājam arī to, kas notiks nākamgad, kam pievērsīsime galveno uzmanību, kuriem cilvēkiem gai-

dāmi visatbildīgākie uzdevumi un kam citi tāpēc visvairāk palīdzēs. Jaunajā gadā mums turpināmi vairāki lieli darbi. Viens - mūsu grupa vada gandrīz vai svarīgāko Latvijas izglītības informatizācijas sistēmas sadaļu - izglītības satura informatizāciju. Jo "ielikt" skolās datorus ir viena lieta, bet, ja ar tiem tikai spēlē spēlītes, tad nekāda labuma nav. Mēs esam atbildīgi, lai arī visu mācību priekšmetu saturs iekļūtu datorā un tiktu izmantots. Otrs darbs - zinātniskā pētniecība. Mēs attīstām pētījumu par to, kā cilvēks risina matemātikas problēmas. Cenšamies izveidot galveno ideju, metožu, problēmu klasifikāciju, lai radītu spēcīgus, plaši lietojamus ierocus uzdevumu risināšanai. Rīkosim arī jau minētos pasākumus - olimpiādes, vasaras nometnes, Mazo Matemātikas universitāti, neklātes konkursus. Apjoma ziņā tas ir ļoti liels darbs. Daudzi mūsu cilvēki studē doktorantūrā, magistrantūrā, bakalaura programmās.

Matemātika ir perspektīva un vajadzīga lieta Latvijai, jo dabas bagātību mums nav, bet galvenais ir intelektuālais resurss. Tas vislabāk attīstījies eksakto zinātņu jomā. Cilvēki eksaktajās zinātnēs saglabāja daudz stingrāku mugurkaulu arī padomju laikos. Dzejnieks, mākslinieks utt. bija spiests drebēt kompartijas ideologu priekšā, jo saprata: ja es nerakstīšu tā, kā vajag, manā vietā rakstīs cits. Taču eksaktie cilvēki apzinājās, ka ar viņiem tik viegli nevarēs izrēķināties, jo, lai atrisinātu nopietnu, grūtu problēmu, ar partijas biedra karī nepietiek. Apzinoties savu vērtību, šie cilvēki vēreja būt daudz neatkarīgāki un tā mācīt arī savus studentus. Arī šodien matemātikas un citu eksakto zinātņu ieaudzinais godīgums, darba prasme, neatlaidība un idealisms ir starp galvenajām vērtībām, ko izglītības sistēma sniedz jaunajai paaudzei un Latvijas uzplaukumam.

MĀRA SADOVSKA

Sportistu tikšanās ar LU rektoru

Foto: Ina Liepiņa

No kreisās: Republikas izlases vieglatlētēs L. Jursone, I. Grunte, N. Čakova un I. Petruņa ar rektoru I. Lāci

Jau par tradīciju kļuvis tas, ka labākie studējošie LU sportisti katru gadu tiekas ar rektoru Ivaru Lāci, šogad - jau plašākā vērīenā. Galvenais pasākums bija velīfīts LU studentiem sakarā ar teicamiem panākumiem starptautiskajās SELL spēlēs un Latvijas Universiādē.

Ar naudas prēmijām tika apbalvoti pavisam 36 studenti: Ina Poluškina, Māris Urtāns, Ainārs Kovals, Ieva Tāre, Anita Mikāle, Klāvs Zaļkalns, Sandijs Vasiljevs (Pedagoģijas un psi-

hologģijas fakultāte), Inguna Mīnusa, Inga Pūliņa, Māra Leitāne (Fizikas un matemātikas fakultāte) un Margarīta Miķelsone (Sociālo zinātņu fakultāte).

Pateicoties minēto sportistu šīgada sniegunam starptautiskajās SELL spēlēs Lietuvas pilsētā Kauņā, tika izcīnītas 28 medaļas. Tas bija otrais labākais komandu cīņas rezultāts pēc Lietuvas Sporta akadēmijas.

Latvijas Universiādē sievietšu konkurencē jau piekto reizi pēc kārtas un devīto reizi vispār uzvarēja LU kolektīvs.

SELL spēlēs izcīnīto kausu volejbolā rektoram pasniedz Fizikas un matemātikas fakultātes studentes I. Pūliņa un I. Minusa

Viriešu sniegums - jau otro gadu pēc kārtas trešā vieta. Iepriekšējos gados bijām arī pirmie.

Pēc tam ar kausiem tika sveikti LU Kausa, LU "Lielās Balvas" un "US" Reklāmas un informācijas konkursa uzvarētāji un ar naudas prēmijām - sporta kopu priekšsēdētāji.

LU Kausis

Sieviešu grupā pirmo vietu

ar 101,5 punktiem izcīnīja Pedagoģijas un psiholoģijas fakultāte (sporta kopas priekšsēdētājs - Mārtiņš Viņķelis).

Viriešu grupā pirmo vietu ar 133 punktiem ieguva Ekonomikas un vadības fakultāte (sporta kopas priekšsēdētājs - Indulis Ķerus).

Kausu izcīņas kopvērtējumā pirmajā vietā ar 234 punktiem - Ekonomikas un vadības fakultāte (sporta kopas priekšsēdētājs - Indulis Ķerus).

"Lielā Balva"

Pirmo vietu kopvērtējumā izcīnīja Ģeogrāfijas un Zemes zinātņu fakultāte, iegūstot 216 punktus (sporta darba vadītāja - Evita Kļaviņa).

"US" Reklāmas un informācijas konkurss

Kopvērtējumā pirmā ar 17,25 punktiem - Ķīmijas fakultāte (sporta darba vadītājs - Jānis Alksērs). Fakultāte tiek apbalvota arī ar Ceļojošo kausu un Atzinības rakstu.

Ķīmijas fakultātes ne tik spīdošos panākumus kopvērtējuma sportiskajos rādītājos lieliski kompensē jau vairākus gadus gūtie kausi "US" Reklāmas un informācijas konkursā.

Šogad apbalvošanas ceremonija noritēja ātri sportiskā stilā. Pēc tās rektors Ivars Lācis visus aicināja pie ziedru galda, kur, baudot tasi kafijas, varēja mierīgā gaisotnē patērēt par paveikto un turpmāk darāmo. Vispatīkamākais bija LU rektora paziņojums, ka, sākot ar 2004./2005. mācību gadu, viens no VSI specialitātes studentiem varēs saņemt Kristapa Morberga stipendiju Ls 600,- apmērā. Sporta centra vadībai atliek vien izstrādāt nolikumu, un jautājums būs atrisināts.

LU rektors atgādināja, ka arī turpmāk jāriko LU darbinieku un pasniedzēju sacensības. Protams, visi bija ar viņu vienprātīgi.

GENĀDIJS KARTUZOVS,

LU s/k "Universitātes Sports"
Reklāmas sektora priekšsēdētājs

Uzmanību!

20. novembrī plkst. 14.30 - sievietēm un plkst. 16.00 - viriešiem LU "Lielās Balvas" izcīņas sacensības galda tenisā K. Valdemāra ielā 48.

Aicināts piedalīties ikviens šīs spēles cienītājs.

studentu students

Kā pārraut baiļu loku

Radio NABA un "Universitātes Avīzes" kopīgi veidotā konkursa "Studentu Students" oktobra uzvarētājs, politikas zinātnes pēdējā kursa students, Studentu padomes Sabiedrisko attiecību komisijas vadītājs un laikraksta "Diena" ārštata korespondents PĒTERIS TIMOFEJEVS uzsver: "Attiecības nav jāmelos, jo rūgta patiesība bieži vien "nostrādā" perfektaik par saldiem meliem!"

No kurienes nāku?

Esmu beidzis Rīgas Franču liceju. Pastāv stereotips, ka visi t. s. "elitāro skolu" absolventi ir "baīgi" aktīvie, lecīgie un iedomīgie. Patiesībā tā nav. Mums vidusskolā bija ļoti interesanta skolotāja, kura nepātraukti atkārtoja: "Jūs esat visliktākā klase, kas man jebkad ir bijusi! Jūs galīgi neko nesaprotat! Jūs pilnīgi noteikti izgāzīsieties eksāmenos!" Tas beidzās ar to, ka mēs visu tik ļoti labi samācījāmies, ka vidusskolas eksāmenus nolikām perfekti un ar labiem rezultātiem iestājāmies augstskolā. Tas bija divains motivēšanas veids, bet toreiz "izgāja cauri". Ļoti bieži tas, ka tev kāds pasa-

ka: "Tu esi sliktis!", rada tevī spīta sajūtu: "Labi, bet es tev pierādīšu, ka patiesībā nemaz tik sliktis neesmu!"

Vai esmu lecīgs?

Liela daļa tā saukto "elitāro skolu" beidzēju ir lecīgi, jo ir nenovērtēti, neviens viņiem nav pateicis labu vārdu, un tādēļ viņi "lecas", piemēram, ar Universitātes pasniedzējiem. Skolas laikā man nekad nav "potēts", ka esmu vislabākais. Šo ideju "pasvieda" jaunieši no citām skolām. Debatēs, kurās skolas laikā piedalījies, atlika tikai pateikt: "Esmu no Franču liceja", lai kāds jau atkal noelstos: "Oooo, nu, jā..." Dažādi stereotipi bieži uzspiež lomas modeļus, kā tev vajadzētu rīkoties, un, ja rīkojies neatbilstoši "savam zīmogam", tev saka, ka esi sliktis. Dažreiz šos mitus esmu izmantojis arī par labu sev. Esmu tas, kurš 2002. gadā "lecas" ar LU SP priekšsēdētāju par Studentu padomes vēlēšanu sistēmu, kas toreiz man likās "šausmīgi" elitāra, jo katrā mērķī tajā bija visas varas koncentrēšana tieši savās rokās. Tagad esmu "atkodis", kā šis mehānisms darbojas...

Kāpēc studēju politologos?

Vidusskolā mācījies pie ļoti laba politikas zinātnes skolotāja, kurš pats tikko bija beidzis Latvijas Universitāti un strādāja Ārlietu ministrijā. Ja godīgi, viņš man bija kā tāds "mazais elks". Neslēpšu, ka brīdi, kad iestājos Latvijas Universitātē, es lielā

viedokļa izteikšanu avīzē vai internetā vēlos mainīt valsti valdošos stereotipus!"

Kas ir birokrātija?

Tā kā pusgadu kā "ERASMUS" students mācījies Somijā, tikai tik tikko aizstāvēju kursa darbu savā politikas zinātņu interešu "lauciņā" - par birokrāti-

"Ļoti bieži tas, ka tev kāds pasaka: "Tu esi sliktis!", rada tevī spīta sajūtu: "Labi, bet es tev pierādīšu, ka patiesībā nemaz tik sliktis neesmu!"

mērā cerēju kļūt par vienu no Diplomātiskā dienesta. Taču tad sapratu, ka politiskā zinātne ir ārkārtīgi plašs lauks - tās ir ne tikai starptautiskās attiecības, bet arī birokrātija, interešu grupas, partijas. Ka iekšpolitika ir tikpat interesanta, cik ārpolitika. Ka tā var būt arī "nesabojāta" un neuzpirkta. Tas, ka pār politiku valda tikai nauda, bieži vien ir stereotips bez konkrētiem pierādījumiem, tāpat kā uzskats: "Ak tad studē politologos? Tā tad būsi politiķis!" Es saku: "Nē, esmu politikas zinātnes students, un tas nozīmē, ka ar sava

jas reformām. Birokrātija ir tas, kas politiku pieņemto politiku isteno ikdienas dzīvē, tādēļ ļoti svarīgi, cik veiksmīgi šī birokrātija ir izveidota - vai tā strādā kā liela komanda vai arī kā hierarhiska "mašīna", kurā katrs lēmums "iziet cauri" visiem no pašām "augšām" līdz pat viszemākajam "apakšām" un beigās ir pārveidots līdz nepazīšanai. Bieži runā par to, ka Latvijā ir nepieciešams "vadonis". Es uzskatu, ka tas mums nav vajadzīgs. Autoritārisma un totalitārisma Latvijā jau ir bijis gana. Cilvēki vēl joprojām nav piera-

duši pie demokrātijas un iniciatīvas. To var redzēt ikdienas dzīvē - vai, saņemot par kursa darbu vērtējumu "seši", students iet pie pasniedzējiem un jautā: "Kas un par ko man ielika tik sliktu atzīmi?" Jo īpaši, ja pats students jūtas pelnījis vismaz "deviņi"! Studenti parasti klusē...

Kā pārstāt baidīties?

Nesen lasīju grāmatu, kurā trīs Amerikas zinātnieki pētījuši universitātes un no to darbības analīzes izdarītos secinājumus attiecībā uz valsti notiekošajiem procesiem. Izrādījās, ka tas nav nemaz tik nepareizi, jo būtībā universitāte ir "maza valstīņa" valstī. Ja cilvēks ir mēģinājis valsti kaut ko darīt un nav varējis to sasniegt pats saviem spēkiem, viņam ir tas jādara kopā ar otro, trešo, ceturto, piekto cilvēku, jāiesaista mediji. Ir nekorekti teikt, ka tādējādi cilvēki ar mediju starpniecību risina savas personīgās problēmas. Demokrātiskā sistēmā katram ir savs viedoklis un tiesības paust to medijos. Students zina, ka viņa pasniedzējs dzer, bet domā: "Es aiziešu un pateikšu to rektoram, kurš pēc tam ma-

"Symbolic" puīši ar "Skolotāju" pie ģitāras un "Mācītāju" pie bungām

Viņi ir pavisam pieci. Juris. Lauris. Mārtiņš. Jānis. Ģirts. Grupa "Symbolic". Visi Latvijas Universitātes studenti. Katrs ar savu viedokli. Par industriālo mūziku. Par realitātes šovu "Talantu Fabrika". Un viņu rudmataino eksolisti Indru.

Jānis un Mārtiņš par grupu "Symbolic". Jānis: Sen, sen Baltijas zemē, kur Daugava tek ličotiem krastiem, stāvēja 36. vidusskola un es savā pirmajā grupiņā "Janoju" par grupu "Death". Šī grupa vairs nepastāv, jo tās līderis ir miris ar vēzi. Viņi bija death-metal mūzikas stila "celmlauži", un viens no viņu albumiem ir "Symbolic"...

Mārtiņš: Mēs spēlējām tā, kā jūtas mūsu sirdis. Neietekmējāmies no "Fabrikas" "zvaigznēm"! Mūsu dziesmās ir apvienoti visi mūzikas stili - gan new-metal, gan old-school, gan regejs, gan jazz. Dziesmu tekstus "raksta dzīve"...

Jānis: Grupā mani pazīst kā "Skolotāju" (esmu beidzis Latvijas Universitātes pedagogus un tagad mācu bērniem skolā darbmācību un rasēšanu), un es tajā spēlēju ģitāru. Savu "mūziķa karjeru" sāku Rīgas 36. vidusskolas grupiņā. Mēs, klasesbiedri, sanācām kopā un uz sērkokociņiem izlozējām, kurš kuru instrumentu spēlēs. Pēc kāda koncerta Universitātē sapratu, ka varu spēlēt labāk. Kā jaundibinātās grupas "Symbolic" solistu "noskatīju" Lauri, ar kuru mācījos kopā vienā fakultātē...

Lauris (arī Latvijas Universitātes Pedagoģijas un psiholoģijas fakultātes students): ...un tā bija kļūda!

Jānis: Viss pavērsās tā, ka Lauris sāka spēlēt ģitāru. No toreizēja grupas sastāva šajā esam palikuši tikai mēs divi.

Lauris: Mums pirmajā pusgadā bija "veseli trīs" mēģinājumi... Jānis savainoja roku, un bija doma, ka ģitāru viņš rokās vairs neturēs. Tomēr 2001. gada beigās mēs atsākām nopietni spēlēt un 16. novembrī, ko arī uzskatām par oficiālo grupas dibināšanas datumu, saviem draugiem sarīkojām pirmo koncertu. Pēc šīs uzstāšanās vienojāmies par daļēju grupas sastāva maiņu...

Ģirts (Latvijas Universitātes "fizmats"): ...un basu tajā sāku spēlēt es. Esmu Laura klasesbiedrs. Abi nākam no Kuldīgas. Lauris acināja pievienoties grupai, es nopirku ģitāru un sāku mācīties spēlēt. Lidz tam ar ģitāru biju uz "jūs".

Lauris: Toties mūsu bundzinieks Mārtiņš Talsos ir pabeidzis mūzikas skolu un māk spēlēt ļoti daudz instrumentus - ģitāru, saksofonu, blokflautu, ksilofonu. Mums vislabāk

patīk, kā viņš sit...

Mārtiņš: ...bungas. Ar šiem puīšiem es iepazīnos 2002. gada beigās mēģinājuma telpās, kurp toreiz nācu spēlēt ar citu grupu. Tad ar toreizējo "Symbolic" bundzinieku sākās interešu konflikts...

Lauris: ...jo arī viņš bija Mārtiņš. Mēs bundziniekus nemam tikai Mārtiņus!

Jānis: Viņš bija mans klasesbiedrs un nevēlējas mainīties līdzī grupas jaunajam stilam. "Symbolic" sākotnējo spēlēšanu mēs tagad esam nodēvējuši par trach-punk. Toreizējais bundzinieks gribēja spēlēt vecajā manierē...

Lauris: ...un beigās aizgāja no grupas.

Mārtiņš: Īstenībā viņš saprata, ka es esmu "krutāks"!

Dziedātāja Indra par grupu "Symbolic": Neesmu cilvēks, kas, lai sasniegtu mērķi, gaida uz kādu "lielo iespēju", tāpēc biju sarosījies uz savas grupas dibināšanu. To sauca "Save As(s)". Pēc gadu ilgās pusnapietnas darbības tā izjuka un manā dzīvē iestājās visai depresīvs periods. No tā mani izvilka grupa "Symbolic". Paralēli veidoju savu otru grupu "Crap Takeover". Ienākot grupā "Symbolic", mūsu attiecības izvērtās ļoti draudzīgas, es pat sāku Mārtiņu saukt par "Mācītāju", Jāni - par "Skolotāju", jo viņi par tiem vēlas kļūt, un Lauri - par "Loriņu", jo tā viņu sauc Kuldīgas draugi. Aiziet no grupas bija grūti, jo bijām savstarpēji pieķērušies. Vēl joprojām jūtu, ka puīši jūtas tā kā nodoti... Bet man nebija un joprojām nav tik daudz laika, lai darbotos tik projektos, cik man piedāvā.

Sobrid "Symbolic" mūzika tomēr vairāk ir roks. Es mācos džeza klasē Doma Kora skolā un vēlos saistīt sevi ar šo mūziku, jo, ja tu vari nospēlēt džezu, tad esi profesionālis. Arī ar "Symbolic" viss vēl nav galā. Kopā piedalīsimies "Bildēs" ar ļoti interesantu programmu. To noteikti būtu vērts dzirdēt, jo tas izklausīsies pēc tādas kā mūsdienīgas rokošanas!

Lauris: Jau nākamajā mēģinājumā mūsu bundzinieks bija "Mācītājs" (viņš ir beidzis Sv. Gregora Kristīgās kalpošanas skolu, tagad mācās Latvijas Universitātes teologos un savulaik ir piedalījies dievkalpojumu vadīšanā) Mārtiņš. Tajā pašā laikā mūsu toreiz vēl tikai nākamajai solistei Indrai izjuka grupa, un viņa man jautāja: "Vai tu nezinī kādu labu grupu, kurā es varētu padziedāt?" Teicu, ka zinu: "Atnāc pirmsdien deviņos uz šīs grupas mēģinājumu!" Viņa atnāca, un es sacīju: "Čau, Indra, tā ir grupa "Symbolic", kurā tu, ja vēlies, vari dziedāt..."

Mārtiņš: Indras ienākšana

grupā ienesa jaunas vēsmas, arī tās stilā. Iepriekšējais bundzinieks nebija ar to mierā, jo bija old-school piekritējs...

Lauris: ...bet grupai ir jāpielāgojas solistam. Solists ir grupas seja, tomēr par galveno tajā viņu uzskata tikai skatītājs. Nevienš neredz mēģinājumus...

Jānis: Konkrēti Indra nevienu dziesmu grupā "Symbolic" nav sarakstījis! Visas dziesmas esmu rakstījis es. Protams, ar visas grupas attiecīgu iedarbību uz tām.

Lauris: Kad Indra iegāja realitātes šovā "Talantu Fabrika", mēs "nemetām plintī krūmos", bet virzījāmies uz priekšu un spēlējām tālāk. "Fabrikas" laikā ierakstījām vienu no vislabākajām "Symbolic" dziesmām - "Daugaviņa". Tajā dzied daži grupas dalībnieki un klāt pieaic-

mēs visi satiekāmies, pateicoties tieši Latvijas Universitātei! Arī jaunais solists Juris mums ir tikai tādēļ, ka šogad uzsāka mācības Juridiskajā fakultātē un beidzot pārcēlās no Kuldīgas uz Rīgu.

Lauris: Kad Indra iznāca no "Fabrikas", viss it kā bija kārtībā. Mēs turpinājām spēlēt tālāk, taču viņa bija "šausmīgi" aizņemta. Viņai bija daudz blakus koncertu kopā ar "Fabriku", tajā pašā laikā grupai "Symbolic" bija jāturpina savs attīstības ceļš. Mēs izrunājāmies ar viņu un... kā to pareizāk pateikt?

Jānis: Ja tu nāc uz mēģinājumiem "šausmīgi" pārguris, bez balsu un nevari neko izdarīt, tad...

Mārtiņš: ...es kā "Mācītājs" varu pateikt, ka, vēl pirms Indra

"baigo piķi", spēlējot popmūziku. Grupai "Symbolic" nav vajadzīga "Talantu Fabrika", lai pierādītu sev, ka ir "kruta" un māk spēlēt. Mums nevajag, lai mūs novērtē sešpadsmitgadīgi tiņi, kas skatās televizoru. Mums vajag, lai mūs novērtē profesionāļi!

Lauris: Mēs gaidījām Indru. Pa to laiku, kamēr viņa bija šovā, nevienu citu solistu nemeklējām. Mums bija koncerts arī "Fabrikā"! Man pret Indru nav nekāda ļaunuma. Viņa man ir labs draugs. Vienkārši kā ar "Symbolic" solisti mums viss ir *finito*.

Jānis: Grupā, kurā Indra spēlēja tagad, viņa ir tā, kas visu nosaka. Mūsu grupā visu nosakām kopīgi. Indra ir godkāriģa...

Mārtiņš: Varbūt Indra domāja, ka, viņai aizejot, mēs paliksim kā "pie sasistas siles", ka "Symbolic" vairs nebija. Taču viņa mūsu grupā nebija noteicošā! Pēc savas aiziešanas viņa tik un tā ir dziedājusi mūsu koncertā Valmierā un piekritusī uzstāties kopā šigada "Bildēs".

Juris: Jau pāris mēnešus "Symbolic" solists esmu es. Šajā grupā esmu jau trešais kuldīdznieks. Bērniņā klausījos hip-hopu, bet tad manās rokās nonāca "Nirvana" un es ar to "saslimu". Kādā Kuldīgas grupā sāku spēlēt ģitāru, bet pēc tam kļuva par tās solistu. Tad satiku Lauri un tagad esmu šeit.

Lauris: Es ceru, ka šis solists vismaz līdz trešajai "Talantu Fabrikai" paliks grupā "Symbolic"... Pēc tam varbūt arī viņš ieies šovā un kļūs par "zvaigzni"! Ceru, ka tad viņš neaizmirsīs arī mūs un grupa "Symbolic" beidzot kļūs par "zvaigzni"...

Lauris un Jānis par grupu "Symbolic". Lauris: Radio NABA ir skanējusi "Symbolic" dziesma "Draudzene". "Jealousy" Radio SWH "Priekšnamā" noturējās astoņas nedēļas, un Radio SWH Rock "Pēdējā debijā" mēs "konkrēti samazgājām" grupu "Double-face Snakes". Valmieras rokfestivālā "Stage Number One" mūsu ļoti talantīgais "Skolotājs" ieguva labāko ģitārista godalgu. Esam spēlējuši arī Latvijas Universitātē, Valentīna dienas pasākumā kopā ar grupām "The Mundane" un "The Violence Of Silence". Šigada "Bildēs" mūs varēs dzirdēt kopā ar Niku Matvejevu!

Jānis: Nevienš no mums nav teicis, ka vienīgā nodarbe mūsu dzīvē būs mūzika. Ar grupas "Symbolic" mūzikas stilu pašreizējā Latvijas situācijā iztiku nopelnīt nevar... Tāpēc arī mēs visi mācāmies Latvijas Universitātē!

No kreisās: 1. rindā - Juris, Jānis, Lauris, 2. rindā - Mārtiņš, Ģirts

nātais Mākslas akadēmijas koris "Senaisklans".

Jānis: Es gribētu uzsvērt, ka atšķirībā no daudzām citām grupām mēs kopā turamies tāpēc, ka esam ļoti labi draugi.

Mārtiņš: Jā!

Lauris: Tieši tā!

Grupa "The Violence Of Silence" par grupu "Symbolic": Viņi ir ļoti draudzīgi puīši ar daudzām idejām, un galvenais, ka tās visas ir oriģinālas. Puīši ir mērķtiecīgi, apdomīgi un neatlaidīgi. Viņu mūzikas stiliņš ir interesants, ar "odziņu". Dziesmas tādas, kas ātri pieķeras un paliek atmiņā. Indra īstenībā nebija tā istā viņu stiliņam. Mums labāk patīk tagadējais grupas sastāvs. Visi "džeki" vizuāli viens otram piestāv. Skan arī labāk. Tas, ka Indra iegāja "Fabrikā", jau liecina par viņas tendenci tikai uz sevi, ne uz kopīgu grupas virzību pēc atpazīstamības un popularitātes. "Symbolic" neuzskatām par konkurentiem. Mums ir cits stiliņš, un viņi ir mūsu draugi. Novēlam viņiem to, ko vēlas jebkura "jaunā" grupa - izdot pirmo albumu! Mums būs patiess prieks "Bildēs" uzspēlēt kopā ar viņiem uz vienas skatuves!

Jānis: Varētu pat teikt, ka

bija iegājusi "Fabrikā", mēs ar "Skolotāju" jau bijām gatavi tam, ka viņa varētu grupā vairs nebūt.

Jānis: Redzējām kontraktu, kādu viņa parakstīja ar "Fabriku"! Trīs gadu atkarība...

Mārtiņš: Toreiz sarunājām Indrai juristu. Viņai vienīgajai ir savādāks ligums. Visiem pārējiem "fabrikantiem" tas ir "uz nenoiteiktu laiku", kas bieži nozīmē "uz visu mūžu", jo tā laišanas gadījumā ir jāmaksā "astronomiskas" naudas summas.

Jānis: Tas viss arī parāda, kādi labi draugi Indrai bijām... Mēs neatbalstījām viņas ieiešanu šovā. Lidz pēdējam cerējām, ka Indra pārdomās. Nevienš no mums neietu "Fabrikā"! Gribam sevi pierādīt savādāk.

Lauris: Es esmu "pret" realitātes šoviem! Tie jau pašos pamatos ir komerciāli, uz naudas pelnīšanu orientēti pasākumi. Problēma slēpjas tajā, ka, "pateicoties" šādiem šoviem, nekomerciālos mūziķus uzskata par neprofesionāļiem. Nav pareizi, ka daudzi cilvēki "Talantu Fabrikā" redz kā vienīgo iespēju savai mūziķa karjerai.

Mārtiņš: Mēs neesam popgrupa! Spēlējām industriālo mūziku. To mūziku, kas ir tuva mūsu sirdim. Nevēlamies pelnīt

Ekstrēma pastaiga 2 dienas caur Raganu Purvu

VAI TU TO VARI?

Divas dienas brist pa purviem, mežiem, laukiem (arī naktī), forsēt upes, nakšņot naktī zem klajas debess pie ugunsкура, un dziedāt dziesmas jebkuros laika apstākļos.

Pamēģini šo **Skarbo** romantiku.

Kopā ar Universitātes Tūristu Klubu šī gada 29. un 30. Novembrī maršrūtā Tukums – Valgums – Ķemeri.

Izbraukšana no Rīgas centrālās stacijas plkst. 7.31 ar vilcienu Rīga – Tukums-2 līdz pieturai Tukums-1. Tālāk Vadoņa vadībā uz mežu (pa kalniem un pa lejām).

Līdz jāņem: teltis, guļammaisi, apģērbs atbilstošs laika apstākļiem un nakšņošanai teltīs, pārtika divām dienām un pārliecinoši labs garastāvoklis.

Dalības maksa: Ls 3

Sīkāka informācija un pieteikšanās pa telefoniem: 7365885, 7365881, kā arī Latvijas Universitātes Tūristu Klubā: Rīga, Dzirnau ielā 51 (ieeja no Skolas ielas)

Mūsu mājas lapa: www.lutk.lv; e – adrese: lutk@lutk.lv

lu bibliotēkā

Par purviem, ezeriem un mitrājiem

LU Bibliotēkas Bioloģijas filiāles vadītāja MĀRA REITERE atzīst, ka dabas draugi ir arī grāmatu draugi, turklāt viņu dāvinājumi bibliotēkai liecina par pasaulē pašlaik valdošajām tendencēm attieksmē pret dabu un tās sargāšanu.

Izrādās, purvi, ezeri un mitrāji mūsdienās "esot modē". Te nu mēs Eiropas Savienībā esam pirmrindnieki - dabas daudzveidība Latvijā ir liela. "Attīstītā socialisma" laikos domēja doma: purvs ir slikts, jāsusina nost. Tik tiešām - ko gan tas "radības kronim" spēj dot? Ja nu kādu dzērveni, un arī tad - ogojot skaties, kur kāju liec, citādi uzkāpsi čūska uz galvas. Taču redzi - purvam ekosistēmā ir sava vieta un loma, tādēļ šo dabas brīnumu bez jēgas iznīcināt nedrīkst.

Bioloģijas bibliotēkai izveidojusies sadarbība ar LU pasniedzēju doktoru Māru Pakalni, kuras zinātnisko interešu centrā ir purvi. Studentiem tiek piedāvāta viņas bioloģijas doktores disertācija "Zāļu purvu un ezeru krastmalu retās fitocenozes Baltijas jūras krastā (Latvija, Piejūras zemiene)". Disertācijas kopsavilkums bioloģijas doktora grāda iegūša-

nai (specialitāte - botānika) Rīgā, 1994". Lai gan zinātniskais darbs tapis pirms desmit gadiem, tā idejas un bagātīgā informācija savu aktualitāti nav zaudējusi. Autore raksta par purvu veģetācijas klasifikācijas sistēmām, par klimatu pētāmajā reģionā, kurā jūtama Atlantijas okeāna ietekme. Veģetācija pētīta Piejūras zemiēnē un Sāremā salā, Igaunijā no 1988. līdz 1993. gadam. Bioloģes uzmanības lokā bijusi, piemēram, veģetācija Engures ezera apkārtnē.

Doktores M. Pakalnes veikums ir arī teksts izdevumam "Purvi Latvijā", kurā sniegta purvu klasifikācija. Pie mums sastopami zemie (zāļu) purvi, pārejas purvi un augstie (sūnu) purvi. Zinātniece analizē tos ietekmējošos faktoros, problēmas, kas risināmas, aizsargājot Latvijas purvus, stāsta par aizsargājamajiem purvu biotopiem, purvu apsaimniekošanu.

Arī 1995. gadā Trondheimas universitātē (Norvēģija) tapušais izdevums par reģionālajām varietātēm un ekosistēmām ir doktores M. Pakalnes dāvana savas fakultātes bibliotēkai. Viņa tai dāvinājusi vairākus sērijas "Latvijas veģetācija" izdevumus.

Latvijas Ornitologu biedrība

◀ 10. lpp.

ni nosūdzēs deķānam, ar kuru esmu "saplēšies"... un klusē. Daudzi zina, ka tur un tur notiek tādas un tādas nelikumības, bet baidās no t. s. negatīvās "atgriezeniskās saites", kad tu, cīnoties par savām tiesībām, pamatoti sūdzies, bet pēc tam par to pats "dabū pa galvu". Vienīgais veids, kā pārraut šo baiļu loku, ir uzdrošināties un sākt runāt, rīkoties, cīnīties!

Ko geji ēd ziemā?

Esmu gejs. Lasot "kojās" grāmatas par homoseksualitāti, saņēmu izbrīna pilnus jautājumus: "Pēteri, kāpēc tu lasi "tādas" grāmatas?" Es atbildēju: "Tāpēc, ka mani tas interesē un, manuprāt, tas ir normāli!" No šī brīža sāku just pret sevi vērstu vērojošu attieksmi no sērijas "ko "tādi" ēd un kas "viņiem" vēderā?". Tādēļ par vienu no Studentu padomes uzdevumiem es uzskatu studentu informēšanu par to, ka Universitātē mācās dažādu etnosu, rasu un seksuālo orientāciju cilvēki.

GITA LIEPIŅA

Kā pārraut baiļu loku

Pēteris Timofejevs

Tu esi students un studē, un tu gribi kļūt par mēneša "Studentu Studentu"

Viss, kas tev nepieciešams, ir pildspalva un šī anketa. Ik mēnesi radio "Naba" raidījumā "Studentu Pietura" tev sadzirdēs 1000š. Atceries! Tā ir publicitāte kopā ar mums! Akadēmiskā gada noslēguma cīņās par titulu "Gada Studentu Students". Tagad beidz lasīt šo un ķeries pie darba - aizpildi anketu.

Raidījuma "Studentu Students" anketa

Vārds, Uzvārds _____
 Gadu skaits _____
 Augstskola/fakultāte/kurs _____
 E-pasts un tālrunis _____
 Vai tu esi runājis radio/uzstājis TV? JĀ NE
 Ja esi - kad un kāpēc? _____
 Kā tev patīk, kad tu redzi sauli? _____
 Trīs pazīmes, kas liecina, ka tavā priekšā stāv students? _____

Lai piedalītos konkursā, uzraksti 100 vārdu garu eseju. Tēma - "es". Un vēl - iegūsti trīs tavu domubiedru parakstus, kas atbalsta tavu kandidatūru! Ja redzi šo anketu kojas pielīmētu pie sienas, droši pies nost un piedalies konkursā!!!

Anketas jānodod LU Studentu padomē vai sūtīt uz e-pastu: naba@radio.naba.lv ar norādi "Studentu Students"

Anketa atrodama 7. oktobra "UA" nr. 3. Jautājumiem: gita.liepina@lu.lv

"Latvijā sastopamie apdraudētie dzīvnieki un augi, kurus aizsargā CITES konvencija". Teksta autore - J. Bāra no Vides aizsardzības inspekcijas. Droši vien ne visi zina, ka CITES, kuru pieņēma 1973. gadā, ir konvencija par starptautisko tirdzniecību ar apdraudētajām savvaļas dzīvnieku un augu sugām. Latvija tai pievienojās 1997. gadā. Kopš 2002. gada 157 pasaules valstis piedalās sadarbībā kā CITES biedri. Latvijā netrūkst reto dzīvnieku, putnu un augu, uz kuriem attiecas šī konvencija: ūdri, pūces, piekūni, orhideju dzimtas augi u.c.

Saņemts vēl kāds izdevums, kurā publicētas Latvijai saistošas starptautiskas konvencijas: "Apvienoto Nāciju Organizācijas vispārējā konvencija par klimata pārmaiņām" un "Apvienoto Nāciju Organizācijas vispārējās konvencijas par klimata pārmaiņām Kioto protokols".

Izvēlies grāmatu... par brīvu

Bioloģijas filiālē uzmanību piesaistīja grāmatu kaudzīte un aicinājums izvēlēties sev vajadzīgo literatūru bez maksas. Kā šie izdevumi nokļuvuši bibliotēkā? Bieži vien, mainot dzīvokļus, cilvēki piedāvā citiem grāmatas, kuras pašiem vairs nevajag, taču tas nenozīmē, ka tās nav noderīgas citiem. Bibliotēkā tika saņemts, piemēram, Latvijas Radio bijušā direktora Riharda Kalvāna dāvājums, arī līdzīgi citu dāvājumi: gan saistoša populārzinātniskā literatūra, gan mācību grāmatas, tiesa gan, pasen izdotas. Daudz literatūras dāvina Bioloģijas fakultātes beidzēji, arī citi labvēļi. Daļa šo izdevumu atrod savu vietu bibliotēkas plauktos, bet daļa par brīvu var izvēlēties lasītāji.

VĪJA APINĪTE

"Universitātes Avīze"

(Iznāk katru otro otrdienu)

Redaktore ILZE BRINKMANE
 Tekstus rediģē IEVA ZIEMELE
 Fotografis TOMS GRĪNBERGS
 Tekstus ievada BRIGITA KERSTENA
 Datorsalikumu veido GUNTARS STEPĀNS

Adrese: Raiņa bulv. 19, 136. telpa, Rīga, LV-1586
 (pastkastīte atrodas LU kancelejā)
 Tālruni: 7034328; Fakss: 7034438
 E-pasts: hua@lu.lv; Interneta: <http://www.lu.lv/ua>
 Reģistrācijas apliecība Nr. 535.
 Pārpublicēšanas un citēšanas gadījumā atsauce uz "UA" obligāta. Redakcijas viedoklis ne vienmēr sakrīt ar rakstu autoru viedokli.